

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zemědělská fakulta

Katedra: Katedra krajinného managementu
Studijní obor: Zootechnika

Bakalářská práce

**Vyhodnocení chování psů a jejich majitelů ve vybraných
částech města České Budějovice**

Autor: Václava Böhmová

Vedoucí práce: Doc. Ing. Vladimír Hanzal, CSc.

2012

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Zemědělská fakulta
Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Václava BÖHMOVÁ**
Osobní číslo: **Z08783**
Studijní program: **B4103 Zootechnika**
Studijní obor: **Zootechnika**
Název tématu: **Vyhodnocení chování psů a jejich majitelů ve vybraných částech města České Budějovice.**
Zadávací katedra: **Katedra krajinného managementu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce bude popsání a zdokumentování úrovně kvalifikovaného přístupu majitelů psů kájejich výchově a držení ve městě.

V práci se zaměřte zejména na:

- zpracování kritického literárního přehledu publikací o zadané problematice
- vlastní pozorování chování majitelů a jejich psů při kontaktu sájinými psy a lidmi
- zpracování a vyhodnocení dotazníku pro majitele psů
- vyhodnocení zjištěných údajů a vyslovení doporučení pro praxi

Při zpracování bakalářské práce vycházejte z "Opatření děkana Zemědělské fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích ke kvalifikačním, formálním a metodickým požadavkům na závěrečné práce studentů bakalářských a navazujících magisterských oborů" č. 13 zá18.12. 2009.

Literární přehled předložte do konce září 2010 a rukopis práce do konce ledna 2011.

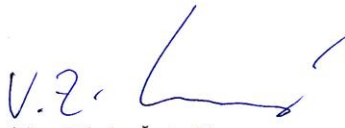
Rozsah grafických prací: dle potřeby
Rozsah pracovní zprávy: 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

FICHTLMEIER, Anton. Základní výchova štěňat. [s.l.] : Vydavatelství VÍKEND, s. r.o., 2007. 215 s. ISBN 978-80-86891-71-2.
MCGREEVY, Paul. Rádce pro milovníky psů. [s.l.] : Argo, 2005. 456 s. ISBN 80-7203-732-3.
FOGLE, Bruce. Já pes : velká kniha péče o psa. [s.l.] : Agentura CESTY, 1995. 191 s. ISBN 80-7181-009-6.

Vedoucí bakalářské práce: doc. Ing. Vladimír Hanzal, CSc.
Katedra krajinného managementu

Datum zadání bakalářské práce: 26. března 2010
Termín odevzdání bakalářské práce: 15. dubna 2011

prof. Ing. Miloslav Šoch, CSc.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚLSKÁ FAKULTA
studijní oddělení
Studentská 13
370 05 České Budějovice ①

prof. Ing. Tomáš Kvítak, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 30. března 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím literatury a pramenů uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Zemědělskou fakultou JU) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

Datum: 2. dubna 2012

Václava Böhmová

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucímu mé práce Doc. Ing. Vladimíru Hanzalovi, CSc. Dále bych chtěla poděkovat všem respondentům za vyplnění dotazníku. Na závěr děkuji své rodině za velkou trpělivost a podporu během mého studia.

ABSTRAKT

Cílem této práce bylo zjistit kvalifikovanost majitelů k přístupu ke psovi ve vybraných částech města České Budějovice – v Nemanicích a okolí a ve Stromovce. Dotazník vrátilo 57 majitelů psů, 31 majitelů z Nemanic a 26 majitelů ze Stromovky.

Otázky se týkaly původu psa, učení základních povelů, výchovy a reakcí majitelů na situace způsobené psem.

Výsledky ukazují, že majitelé ze Stromovky jsou kvalifikovanější než majitelé z Nemanic. Také reakce majitelů na běžné situace se psem byly častěji správné u majitelů ze Stromovky než z Nemanic.

KLÍČOVÁ SLOVA: pes; majitel psa; výchova psa

ABSTRACT

The goal of this thesis was to ascertain the level of competence of owners in approach to the dog in selected parts of the city of České Budějovice – in Nemanice and surroundings and in Stromovka. The questionnaire was handed back by 57 dog owners, 31 owners from Nemanice and 26 owners from Stromovka.

The questions concerned the dog origin, teaching of basic commands, training and the owners' reactions to situations provoked by the dog.

The results show that the owners from Stromovka are more competent than the owners from Nemanice. Also the owners' reactions to common situations with the dog were more often correct in owners from Stromovka than in those from Nemanice.

KEY WORDS: dog; dog owner; dog training

OBSAH

1. ÚVOD A CÍL PRÁCE	6
2. LITERÁRNÍ PŘEHLED.....	7
3. METODIKA	12
3.1 Rozdělení majitelů psů do skupin podle počtu získaných bodů	12
3.2 Zpracování jednotlivých vybraných otázek z dotazníku.....	15
4. VÝSLEDKY	18
4.1 Rozdělení majitelů psů do skupin	18
4.2 Vyhodnocení vybraných otázek.....	20
5. DISKUZE A ZÁVĚR	40
6. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	43

1. ÚVOD A CÍL PRÁCE

Toto téma jsme si zvolila proto, že mnoho lidí se pořizuje psy a nezamýšlí se nad tím, co všechno pes bude potřebovat, kolik času je mu třeba věnovat a hlavně jak ho vychovat, aby se nestal jen přítěží pro svého majitele, ale i okolí. Pes je tvor, který má rád pravidla. Je jen na člověku, jak psovi tato pravidla vysvětlí a jak ovlivní chování psa.

V teoretické části se zabývám socializací a habituací. Další část je věnována možnosti učení psa majitelem, poslušností a jednotlivými povely.

Ve vlastní části se zabývám vyhodnocováním dotazníků vyplněných majiteli psů a vyhodnocením vybraných otázek.

Cílem této bakalářské práce je vyhodnotit přístup majitelů psů k jejich výchově a držení ve městě a vliv jejich vedení na psy.

2. LITERÁRNÍ PŘEHLED

Appleby (1998) vysvětluje socializaci jako proces učení a reakce na jedince stejného druhu. Habituační naproti tomu vysvětluje jako proces zvykání a přizpůsobení reakcí na podněty z vnějšího prostředí.

Appleby (1998) ve své knize poukazuje na výzkumy, kterými se zjistilo, že sociální vztahy začínají mezi jedinci stejného druhu kolem věku 3 týdnů. V tomto věku už štěně vidí, slyší a pokouší se o první kroky.

McGreevy (2005) rozděluje štěněčí období po týdnech věku, s tím, že nejkritičtější období je věk mezi 3 až 14 týdnem, kdy se rozvíjí jeho osobnost, nastoluje se hierarchie ve smečce, nastává důležité období vtiskávání, kdy na špatné zkušenosti v tomto období nemusí pes už nikdy zapomenout. Toto období trvá asi 24 měsíců, ale záleží na plemeni.

Desenský (2011) ve své knize poukazuje na to, že největší problém, který se vyskytuje u psů, je strach, ať už z lidí nebo z jiných psů. Podle něj je to způsobeno majiteli, kteří nedovolují psům získat zkušenosti s novými podněty. Desenský dále nesouhlasí s míněním, že kontakt s ostatními psy by měl nastat až po kompletním očkování. Pak je promeškána nejdůležitější část období socializace.

Podle Divišové et al. (2003) jsou vyrovnanější psi v rodinách, kde jsou od malička zahrnuti velkou pozorností a je jim umožněno zvykat si na nová prostředí. Vliv na povahu mají tedy nejen geny od rodičů, ale i prostředí, ve kterém štěně vyrůstá.

Žertová (2007) ve své knize uvádí požadavky, které by dnešní vychovaný pes měl zvládnout. Píše o zvyknutí si na nové členy smečky, ať už jsou to lidé nebo ostatní zvířata, přivykání na hluk např. z dopravních prostředků či ohňostrojů, ježdění těmito dopravními prostředky, a to i s náhubkem, chůze na vodítku, reagování na povely, zvyknutí si i na lidi, kteří do smečky nepatří (návštěva), vycházení s cizími psy či zvířaty.

Appleby (1998) ve své knize popisuje některé pokusy, které byly zaměřeny na citlivé habituační období štěňat. Skupina štěňat byla rozdělena do skupin do prostředí chudého na podněty. Jedna skupina byla seznamována s různými předměty vždy půl hodiny, a to ve věku 5, 8, 12 a 16 týdnů. Tato štěňata byla stále zvědavější a řešila později složitější problémy. Další skupina se s předměty seznamovala až v 8 týdnech. Štěňata předměty nezajímaly a utíkala před nimi. V poslední skupině se

štěňata k předmětům dostala až ve 12 týdnech a tato štěňata vykazovala velmi silnou bázlivost a strach. Další pokusy, které Appleby popisuje, jsou zaměřeny na socializaci. Štěňata byla v různém věku seznamována s lidmi. Čím dříve došlo k prvnímu kontaktu s lidmi, tím byla štěňata důvěřivější. Dokonce píše, že štěňata starší 14 týdnů byla tak plachá, že se z nich stala divoká zvířata.

Abrantes (2007) ve své knize vysvětluje učení jako proces, při němž zvíře reaguje na vzniklou situaci odpovídajícím chováním, kdy učení probíhá na základě vtiskávání, podmiňování, operativního podmiňování, formování a asociace.

Appleby (1998) se zaměřil na učení psů základě operativního podmiňování. Psi zjišťují, jestli jim jejich chování přinese užitek či ne. Pokud se jim ze strany člověka dostane pozitivní reakce, budou toto chování opakovat, a dochází tedy ke zpevňování. Naopak pokud reakce člověka nebude žádná či negativní, jedná se o trest.

Fichtlmeier (2007) ve své knize popisuje učení psů na základě binární soustavy. Jde o rozlišení jasně kladného a záporného stavu. Signály ze strany člověka musí být jednoznačné a to se týká jak hlasu, posunků, řeči apod. Podle Fichtlmeiera je častou chybou právě stejný tón hlasu při chválení i trestání.

Sundance (2007) poukazuje na důležitost motivace a načasování odměny. Nadšený vysoký tón hlasu často zvýší nadšení psů a urychlí proces učení. Často s tímto projevem emocí mají problémy muži. Také odměna (slovo, pamlsek, hračka, klikr) by měla přijít hned po provedení cviku, kdy ještě pes chápe, za co ji dostává.

Divišová et al. (2003) ve své knize poukazuje na častý problém, se kterým se setkává hlavně u začátečníků, a to je pochvala či odměna neodpovídající psovi. Majitel chválí psa podle sebe, ale ne tak, jak to vyhovuje psovi. Pro některého psa je odměnou pamlsek, pro jiného hračka a přetahování, pro dalšího cvik atd.

Appleby (1998) vysvětluje trestání jako krok, při němž je pak menší pravděpodobnost, že by pes nežádoucí chování zopakoval. Jako tresty ve své knize popisuje hlavně nepříjemné zážitky, jako je stříkací pistole, odpudivé spreje či plechovky s kamínky.

Desenský (2010) popisuje ve své knize nejčastější chyby, které ztěžují výchovu psů. Zařazuje sem opakování, řvaní, rychlé rušení povelů či dávání několika povelů najednou, zmatené vedení psa bez vysvětlení, co má dělat, aby to bylo správně, přehnané chválení nebo naopak žádná pochvala, neustálý tah psa na vodítku.

Rütter (2006) ve své knize píše, že psi se neliší jen barvou, velikostí, pohlavím, ale hlavně osobností. Poukazuje také na lidi, ať už trenéry či majitele, kteří na všechny psy používají stejnou výcvikovou metodu bez ohledu na charakter psa.

Eichler (2000) cvičí povel „sedni“ nejprve za chůze, kdy při každém zastavení škusne vodítkem směrem nahoru a psovi přitlačí na pánev a velí povel. Když se pes naučí sedat při zastavení, začíná cvičit tento povel samostatně i v klidu.

Taylor (1997), Piers (1992), Hegewald-Kawich (1991) by učili tento povel obdobně, kdy vodítkem drží hlavu nahoře a rukou tlačí na zád' a přitom vydávají povel.

Většina autorů se přiklání k metodě počkat, až si pes sám sedne a následně odměnit. Až toto pes pochopí, pak teprve vydávají povel (Appleby 1998, Fogle 1995, Fichtlmeier 2007).

McGreevy (2005) uvádí metodu učení přivolání tím způsobem, že se na psa volá nejprve na krátkou vzdálenost a následně pochválí. Pokud pes nejde, tak poklekne, otevře náruč a na psa volá hezkým tónem hlasu.

Také popisuje některé věci, při nichž lidé často při přivolání dělají chyby. Zařadil sem volání psa kvůli potrestání, neustálé odvolávání od zábavy, při každém přivolání připnutí psa na vodítko a odchod domů. McGreevy píše, jak je důležité se tohoto vyvarovat, psa občas zavolat a dát mu opět volnost.

Desenský (2008) má naopak psa neustále na šňůře. Doma jej má na krátkém vodítku a venku na tzv. stopovačce. Základem nácviku přivolání je 5 bodů, a to: povel-pauza-mechanická pomoc-pochvala-čekání na zrušení povelu. Ve své knize popisuje, že při neuposlechnutí si psa přitahuje, přičemž vodítko musí být neustále napnuté a pes nesmí udělat krok zpátky. Po splnění povelu musí bezpodmínečně počkat, dokud povel nebude zrušen.

Eichler (2000) nejdříve štěně v klidném prostředí učí, že zašustění pytlíkem znamená pamlsek, a následně toho využívá při výuce přivolání s následným vydáváním povelu a zhoršováním podmínek (hluk, jiní psi apod.).

Fogle (1995), Piers (1992) cvičí psa z krátké vzdálenosti na vodítku. Po povelu „Ke mně“ dojde k povzbuzování psa hlasem a couvání od psa. Pokud pes vypadá zmateně, je možné jej přitáhnout vodítkem a odměnit.

Ve své druhé knize má Fogle (2003) rozděleno přivolání na doma a venku. Doma nebo na klidném místě učí psa bez vodítka, láká psa na pamlsky a na příjemný tón hlasu. Po příchodu následuje pochvala a odměna. Venku je pak pes na prodlužovacím vodítku, aby byl neustále pod kontrolou a dal se lehce přitáhnout.

Sundance (2007) učí přivolání na dvoumetrovém vodítku, kdy po zavelení povelu si psa přitáhne a okamžitě pochválí. Až toto pes pochopí, začíná používat delší vodítko a následně psa pouští na oploceném pozemku, kdy pes vodítko pro jistotu táhne za sebou. Pokud pes povel nesplní, chytne ho za šňůru a dovede ho na místo, odkud byl přivoláván. Pětkrát ho pocvičí na šňůře a pak ho opět zkouší pustit.

Žertová (2007) tvrdí, že častěji se osvědčuje učit přivolání na píšťalku, z toho důvodu, že píšťalka vydává neutrální tón, na kterém pes nepozná, v jaké jsme náladě. Nejprve štěně učí při běžném krmení, kdy pískne na píšťalku a předloží štěněti misku s krmením. Pokud štěně odvolá v jakékoli situaci doma, začne zkoušet přivolání i venku. Žertová klade důraz na to, aby majitel na štěně nevolal povel „ke mně“, když vidí, že je něčím tak zaujato, takže stejně nepřijde a majiteli se tak podlamuje autorita. Také náročnost prostředí, ve kterém psa přivolává, se musí zvyšovat postupně.

Většina autorů popisují nácvik odložení tak, že psa necháme ze začátku sedět pár vteřin před námi a odměníme. Postupně psa obcházíme a následně se pomalu od psa vzdalujeme. Nároky zvyšujeme velmi pomalu (Fogle 1995, McGreevy 2005, Taylor 1997, Eichler 2000).

Fichtlmeier (2007) používá binární řeč těla. Všemi možnými signály (tělem, hlasem, posunkem) psovi ukazuje, že nechce, aby se přibližoval. Používá tedy záporný binární stav. Pokud se pes chová správně, dojde hned k obrátce do kladného stavu. Fichtlmeier poukazuje také na to, že hodně záleží na povaze psa - temperamentní psi se musí chválit klidně a mírně, abychom je nerozdráždili, což u tohoto povelu jednoznačně není žádoucí.

Sundance (2007) popisuje nácvik tak, že si stoupne před psa, dá povel a otevřenou dlaní se téměř dotkne čenichu psa. Následně poodstoupí a celou dobu se psem udržuje oční kontakt. K psovi se vrátí a pochválí ho, dokud ještě zůstává v dané pozici. Pokud by vstal dříve, dotáhne ho zpátky na místo a povel opakuje, dokud to pes nesplní tak, jak požaduje.

Naopak Desenský (2008) poukazuje ve své knize na to, že je zbytečné učit psa odložení, když pes musí setrvat v zavelené poloze (sedni, lehni, stůj) až do zrušení povelu.

Desenský (2008) popisuje ve své knize nácvik chůze na vodítku tak, že psovi zavelí povel „pojd“, chvíli počká, a ať pes reaguje či ne, vychází. Pokud pes nereaguje, tak ho táhne na napnutém vodítku za sebou. Po chvíli zastavuje, aby se pes mohl nadechnout, ale pes nesmí nikdy couvnout zpátky. Pak znovu vyráží a nechává na psovi, ať se rozhodne, co bude pro něj příjemnější. Pokud pes už umí chodit na vodítku a teď naopak tahá, řeší to Desenský dobře načasovaným škubnutím vodítka. Pokud se jedná o psy větších plemen, doporučuje halti ohlávku.

Naopak Žertová (2007) volí vlídnější metodu. Ze začátku má pes vodítko připnuté jen doma a neměl by ho vůbec vnímat nebo mít pocit, že ho v něčem omezuje. Pokud pes nereaguje zvláště citlivě na jemný tah a omezení spojené s vodítkem, dojde k nácviku venku. Pokud dojde k tahání na vodítku, volí Žertová možnost zastavit a počkat, až se pes sám zastaví, ohlédne se, a tím dojde k povolení vodítka. Odměnou je to, že se člověk dává opět do chůze.

Fichtlmeier (2007), pokud jde o malé štěně, se ho snaží motivovat, aby ho následovalo na příjemný tón hlasu či pamlsek. Jde-li o starší zvíře, reaguje vždy opačně, než co pes chce. Například když chce jít pes jedním směrem, člověk jde druhým, chce-li jít pes doleva, jde doprava, jde-li pes rychle, půjde obzvláště pomalu. Fogle (2003) a Hegewald-Kawich (1991) používají ke korekci psa, který tahá na vodítku, také škubnutí s následným rychlým povolením vodítka.

Fichtlmeier (2007) také píše, že vodítko by nemělo sloužit jen k omezování, ale psovi by mělo také dávat pocit jistoty a bezpečí. Vodítkem můžeme psovi ohraničit tzv. „bezpečnou zónu“. Do této zóny člověk, jako vůdce, nenechá vstoupit jiného volně pobíhajícího psa, který by mohl psa na vodítku obtěžovat, ale i ohrožovat. Na cizího psa by Fichtlmeier použil posunek na odblokování.

3. METODIKA

Pro praktickou část byla použita metoda dotazování, tedy sběr dotazníků od respondentů z veřejnosti.

Výzkum byl prováděn v Českých Budějovicích ve vybraných částech města, kterými jsou Stromovka a Nemanice s nejbližším okolím (Hrdějovice, Borek). Dotazování byli majitelé psů.

Dotazník obsahoval 25 otázek s možností výběru ze 4-5 odpovědí. K vyhodnocení nebyly použity všechny otázky, protože některé odpovědi byly nevyhodnotitelné. První otázky se týkaly pořízení psa, další skupina otázek byla zaměřena na majitele a jeho výcvik, dále zde byly otázky na soužití majitele se psem, od manipulace po reakce majitele na určité situace.

Celkem se k vyhodnocení vrátilo 57 dotazníků. Z toho 26 jich pocházelo od majitelů psů ze Stromovky a 31 od majitelů psů z Nemanic.

3.1 Rozdělení majitelů psů do skupin podle počtu získaných bodů

Z dotazníku jsem vybrala 14 otázek, které byly použity k rozdělení majitelů psů do tří skupin. Každá otázka měla možnosti, ke kterým jsem přiřadila body. Maximální počet bodů za jednu otázku byl 3. Celkem bylo možné z dotazníku získat 42 bodů. Majitele psů jsem tedy rozdělila do skupin podle počtu získaných bodů. Do 1. skupiny jsem zařadila majitele s kvalifikovaným přístupem ke psovi (psi těchto majitelů se jeví jako bezproblémoví), kteří získali 39-42 bodů. Do 2. skupiny patřili poučení majitelé, jejichž přístup ke psovi vykazuje problémy a kteří získali 29-38 bodů. Do 3. skupiny patřili majitelé s nekvalifikovaným přístupem ke svým psům (psi těchto majitelů se jeví jako problémoví), kteří získali 28 bodů a méně. Skupiny jsem vytvořila přečtením dotazníků a zjištěním, na základě mého názoru a literatury, jaký přístup majitele k výchově psa je adekvátní. Výsledky jsou zpracovány pomocí grafů.

1. Jak dobře jste svého psa naučili přivolání?

a) výborně, vždy poslechne	3 body
b) často se nechá rozptýlit okolím	2 body
c) přijde, když se mu chce	1 bod

- d) neučili jsme to 0 bodů
2. Jak dobře jste naučili psa povel „sedni“?
- a) výborně 3 body
- b) povel splní jen doma 2 body
- c) povel splní, když chce 1 bod
- d) neučili jsme to 0 bodů
3. Jak dobře jste naučili psa povel „zůstaň“?
- a) zůstane na místě do odvolání 3 body
- b) posouvá se z místa 2 body
- c) po chvíli vstane a odchází 1 bod
- d) neučili jsme to 0 bodů
4. Jak dobře jste naučili psa chůzi na vodítku?
- a) chodí na prověřeném vodítku, netahá 3 body
- b) tahá, když ho něco zaujme 2 body
- c) tahá 1 bod
- d) neučili jsme chůzi na vodítku 0 bodů
5. Poslouchá váš pes podle vašeho názoru natolik, abyste ho mohli pustit z vodítka na volno?
- a) ano 3 body
- b) ano, ale ne vždy poslechne 2 bod
- c) pouštím psa na volno jen na ohrazeném pozemku 1 bod
- d) ne 0 bodů
6. Nechá pes sebou vámi manipulovat? (Při koupání, česání, čištění uší, očí...)
- a) ano, bez problémů 3 body
- b) někdy u toho vrčí 2 body
- c) brání se tomu (vrčení, kousání) 1 bod
- d) nenechá sebou manipulovat 0 bodů
7. Nechá si od vás sáhnout do misky?

- a) ano 3 body
- b) vrčí na mě 2 body
- c) vyjíždí po mně 1 bod
- d) nenechá si sáhnout do misky 0 bodů

8. Nechá si od vás vzít hračku nebo kost?

- a) ano 3 body
- b) vrčí na mě 2 body
- c) vyjíždí po mně 1 bod
- d) nenechá si to vzít 0 bodů

9. Naučili jste svého psa zůstat doma o samotě?

- a) ano, bez problémů 3 body
- b) o samotě kňučí a štěká 2 body
- c) o samotě ničí věci 1 bod

10. Snáší se s ostatními psy?

- a) ano, bez problémů 3 body
- b) bojí se jich 2 body
- c) snese jen s opačným pohlavím 1 bod
- d) nesnese se s žádným psem 0 bodů

11. Jak zareagujete, když máte svého psa na vodítku a blíží se k vám volně pobíhající cizí pes bez majitele?

- a) povolím vodítko a nechám psy očichat 3 body
- b) snažím se cizího psa odehnat 3 body
- c) pustím svého psa z vodítka 2 body
- d) nechám vodítko napnuté a nechám psy očichat 1 bod
- e) vezmu svého psa do ruky (pokud je malý) 1 bod

12. Jak zareagujete, když vám váš pes začne utíkat?

- a) budu volat jeho jméno a vzdalovat se od něj na druhou stranu 3 body
- b) schovám se mu 2 body
- c) budu ho přivolávat, dokud se nevrátí 1 bod

d) nechám ho, přijde až bude chtít 0 bodů

13. Jak zareagujete, když se vám váš pes po útěku vrátí zpátky?

a) zapnu ho na vodítko a dále ignoruji 3 body

b) pochválím ho 2 body

c) potrestám ho 1 bod

14. Stalo se vám někdy, že na vás váš pes zavrčel?

a) ne 3 body

b) maximálně při hře 3 body

c) ano, při manipulaci 2 body

d) ano, kvůli hračce či pamlsku 1 bod

3.2 Zpracování jednotlivých vybraných otázek z dotazníku

Z dotazníku jsem si vybrala 10 otázek, které vypovídají o přístupu majitele psa k výchově a vlivu na okolí. Výsledky jsou zpracovány pomocí grafů.

3.2.1 Jakého původu je Váš pes?

a) pes s PP

b) pes bez PP či kříženec

3.2.2 Navštěvovali jste se svým psem cvičišťe?

a) ne

b) základní poslušnost

c) věnujeme se psím sportům

3.2.3 Jak dobře jste svého psa naučili přivolání?

a) výborně, vždy poslechne

b) často se nechá rozptýlit okolím

c) poslechne, když se mu chce

d) neučili jsme to

3.2.4 Jak dobře jste naučili psa povel „zůstaň“?

- a) zůstane na místě do odvolání
- b) posouvá se z místa
- c) po chvíli vstane a odchází
- d) neučili jsme to

3.2.5 Jak dobře jste naučili psa chůzi na vodítku?

- a) chodí na prověřeném vodítku, netahá
- b) tahá, když ho něco zaujme
- c) tahá
- d) neučili jsme chůzi na vodítku

3.2.6 Poslouchá váš pes dle vašeho názoru natolik, abyste ho mohli pustit z vodítka?

- a) ano
- b) ano, ale ne vždy poslechne
- c) pustím psa na volno jen na ohrazeném pozemku
- d) ne

3.2.7 Jak zareagujete, když máte svého psa na vodítku a blíží se k vám volně pobíhající cizí pes bez majitele?

- a) povolím vodítko a nechám psy očichat
- b) snažím se cizího psa odehnat
- c) pustím svého psa z vodítka
- d) nechám vodítko napnuté a nechám psy očichat
- e) vezmu svého psa do ruky (pokud je malý)

3.2.8 Jak zareagujete, když vám váš pes začne utíkat?

- a) budu volat jeho jméno a vzdalovat se od něj na druhou stranu
- b) schovám se mu
- c) budu ho přivolávat, dokud se nevrátí
- d) nechám ho, přijde až bude chtít

3.2.9 Jak zareagujete, když se vám váš pes po útěku vrátí zpátky?

- a) připnu na vodítko a dále ho ignoruji

- b) pochválím ho
- c) potrestám ho

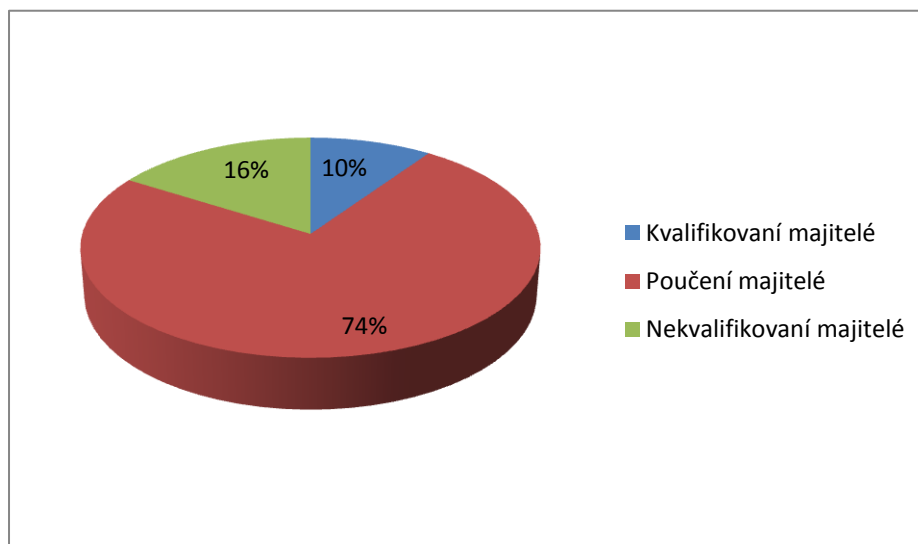
3.2.10 Jezdíte se svým psem autobusem, a jak se při jízdě chová?

- a) nejezdíme autobusem
- b) ano, jezdí v klidu
- c) ano, ale po chvíli bývá neklidný
- d) ano, ale od začátku jízdy je neklidný (kňučí, vrtí se, aj.)

4. VÝSLEDKY

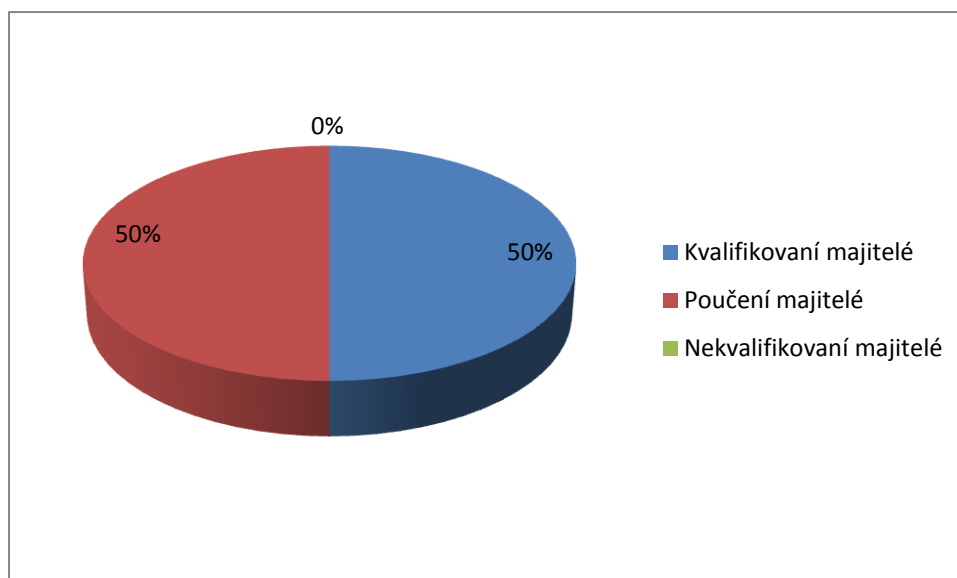
4.1 Rozdělení majitelů psů do skupin

Graf 1: Rozdělení majitelů psů do skupin – Nemanice

Zdroj: Vlastní

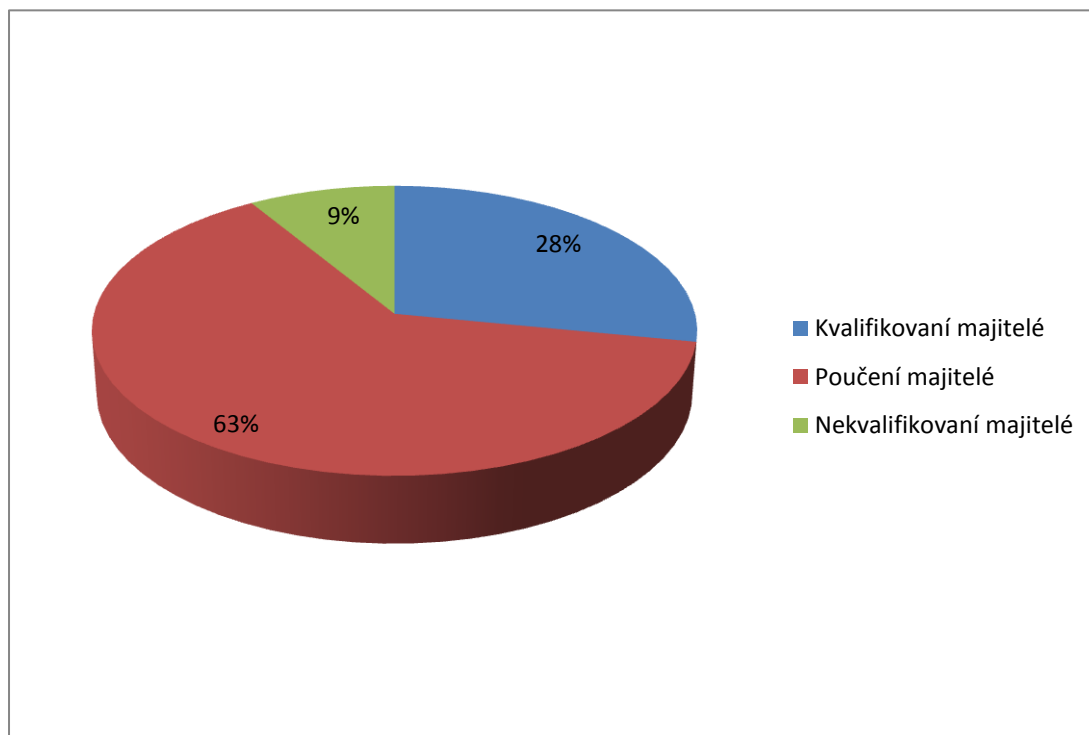
Graf 2: Rozdělení majitelů psů do skupin – Stromovka

Zdroj: Vlastní

Z prvního grafu vyplývá, že z Nemanic je 10 % majitelů kvalifikovaných, 74 % majitelů poučených a 16 % majitelů nekvalifikovaných. Z grafu ze Stromovky je 50 % majitelů kvalifikovaných a 50 % majitelů poučených.

Graf 3: Rozdělení majitelů psů do skupin – CELKEM

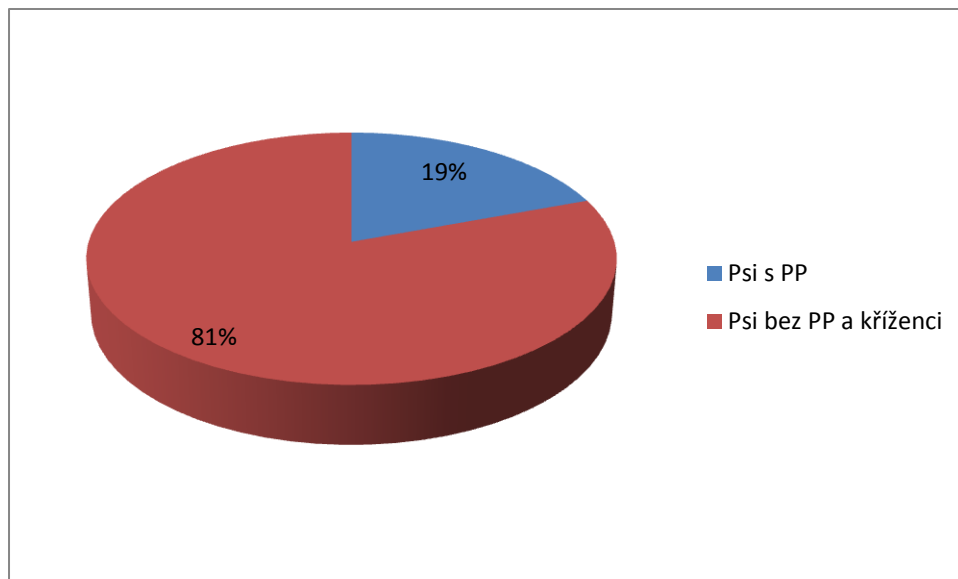
Zdroj: Vlastní

Z celkového grafu vyplývá, že 28 % majitelů je kvalifikovaných, 63 % majitelů poučených a 9 % majitelů nekvalifikovaných.

4.2 Vyhodnocení vybraných otázek

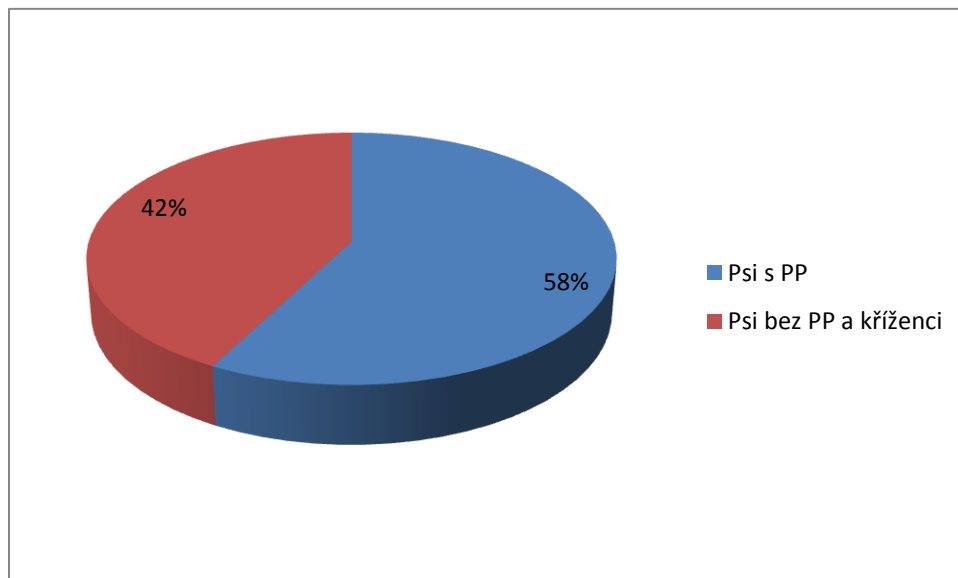
4.2.1 Jakého původu je Váš pes?

Graf 4: Původ psa – Nemanice

Zdroj: Vlastní

Graf 5: Původ psa – Stromovka

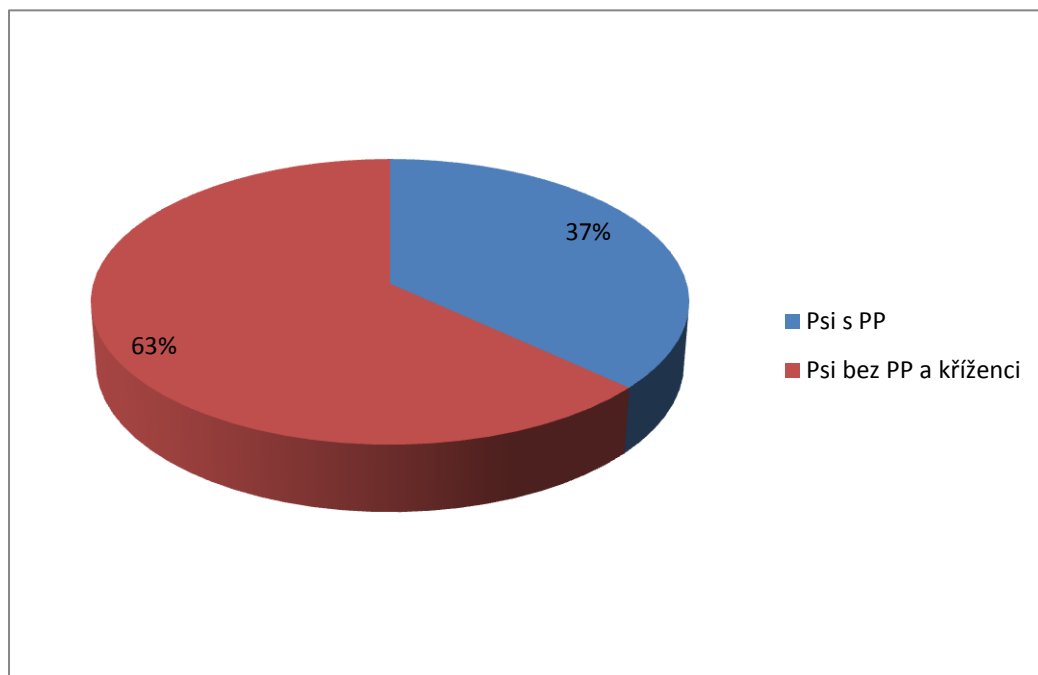

Zdroj: Vlastní

Z grafu z Nemanic vyplývá, že 19 % psů je s PP, 81 % psů je bez PP či kříženců.

Z grafu ze Stromovky je 58 % psů s PP a 42 % psů je bez PP či kříženců.

Graf 6: Původ psa – CELKEM

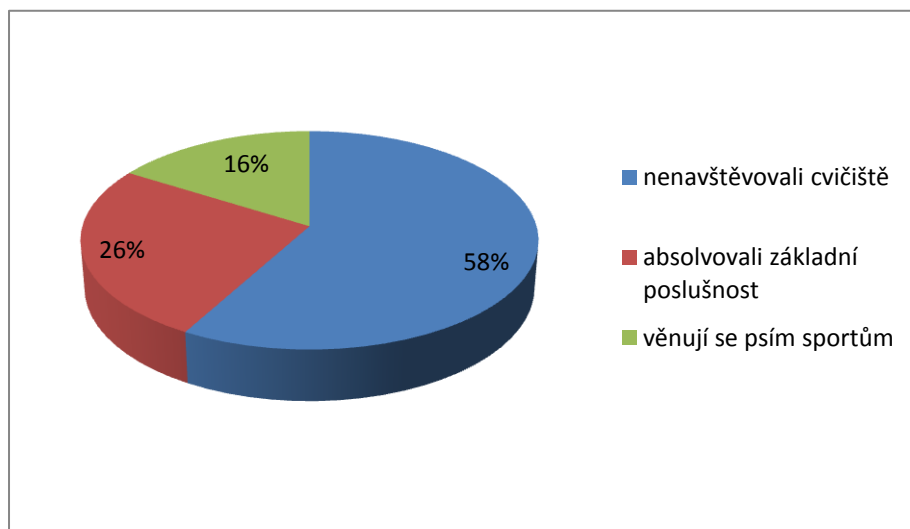

Zdroj: Vlastní

Z celkového grafu vyplývá, že 37 % psů je s PP a 63 % psů je bez PP či kříženců.

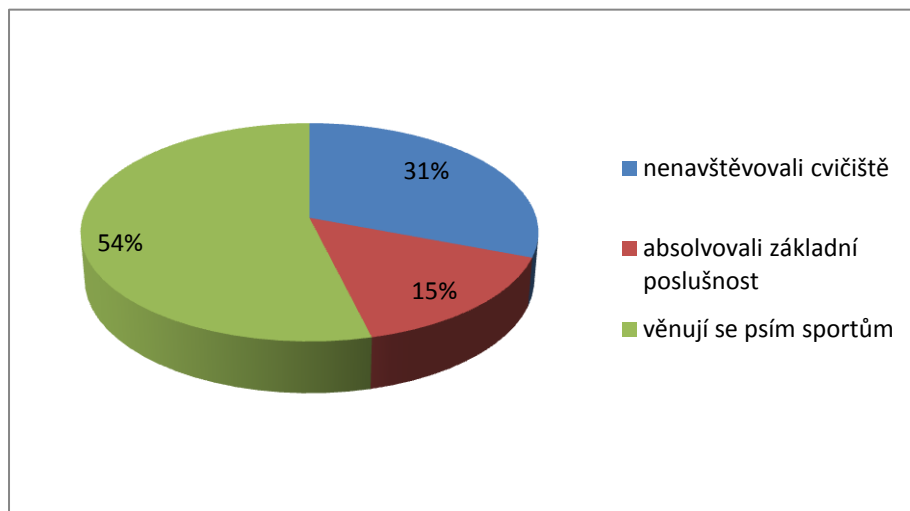
4.2.2 Navštěvovali jste se svým psem cvičišťe?

Graf 7: Navštěvování cvičišťe – Nemanice

Zdroj: Vlastní

Graf 8: Navštěvování cvičišťe – Stromovka

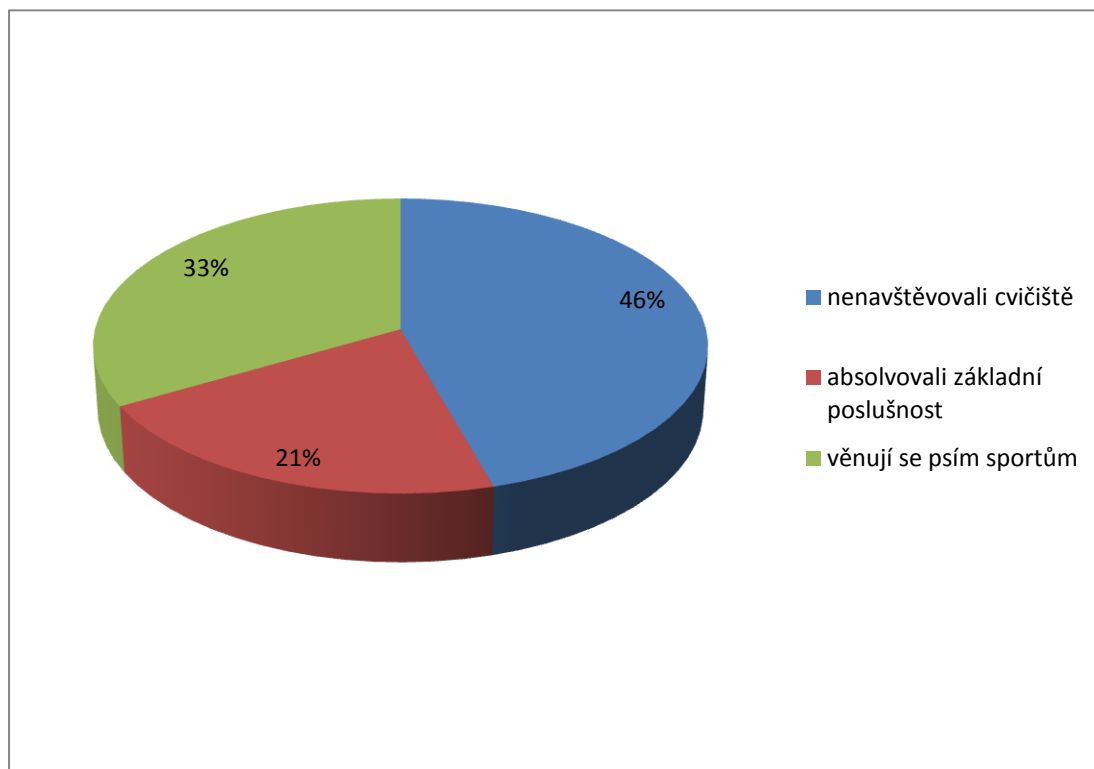

Zdroj: Vlastní

Z grafu z Nemanic vyplývá, že 58 % majitelů se svými psy na cvičišťe nechodilo, kvůli základní poslušnosti chodilo na cvičišťe 26 % majitelů a trénování psích sportů se věnuje 16 % majitelů. Z grafu ze Stromovky 31 % majitelů na cvičišťe nechodilo, 15 % majitelů chodilo na základní poslušnost a 54 % majitelů trénuje se svými psy psí sporty.

Graf 9: Navštěvování cvičiště – CELKEM

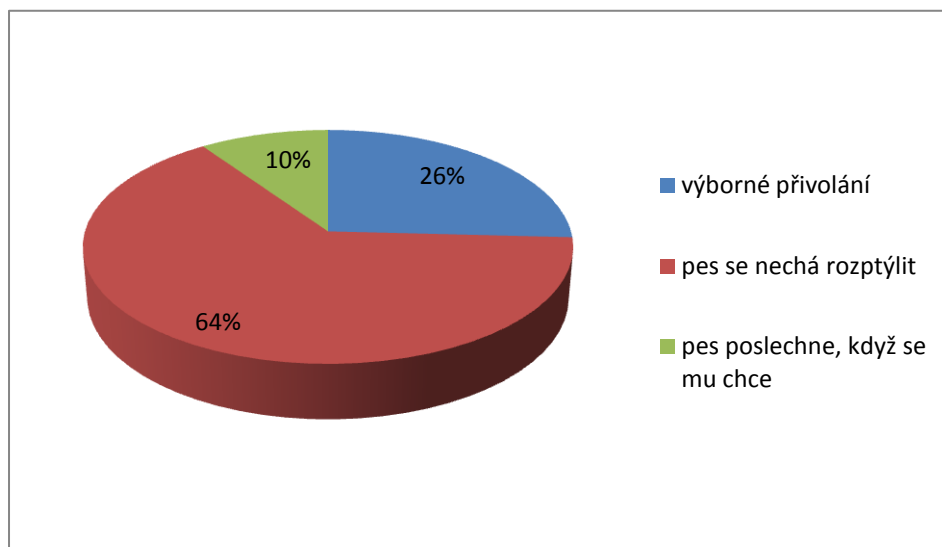

Zdroj: Vlastní

Z celkového grafu vyplývá, že 46 % majitelů nenavštěvovalo cvičiště, 21 % majitelů chodilo se psem na základní poslušnost a 33 % majitelů trénuje psí sporty.

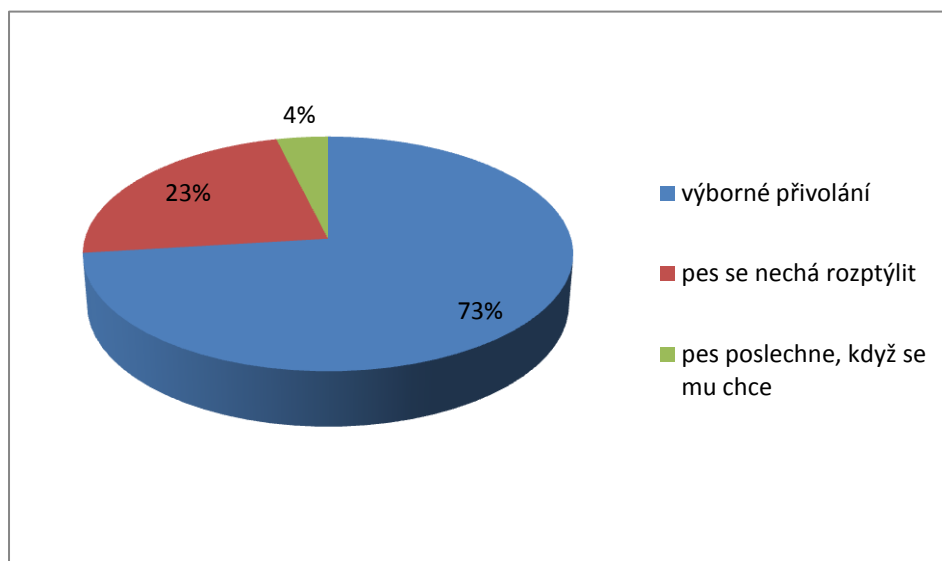
4.2.3 Jak dobře jste svého psa naučili přivolání?

Graf 10: Přivolání – Nemanice

Zdroj: Vlastní

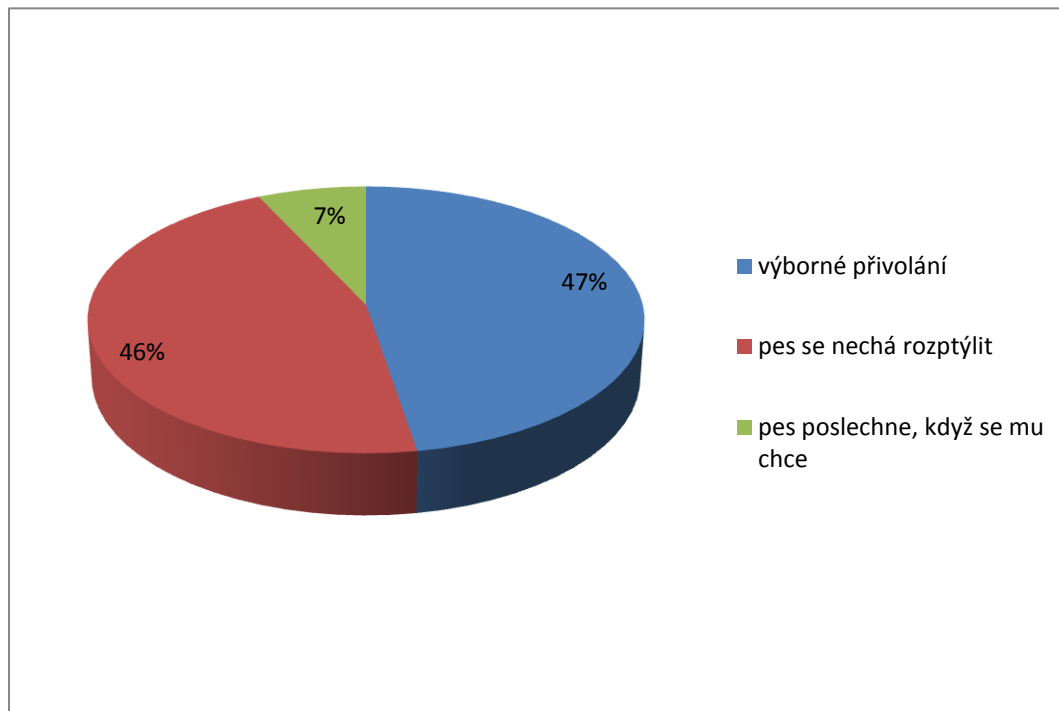
Graf 11: Přivolání – Stromovka

Zdroj: Vlastní

Z grafu z Nemanic vyplývá, že 26 % majitelů naučilo psa přivolání výborně, u 64 % majitelů se pes nechá rozptýlit a u 10 % majitelů jejich pes přijde, když se mu chce. V grafu ze Stromovky 73 % majitelů výborně naučilo svého psa přivolání, u 23 % majitelů se jejich pes nechá rozptýlit a 4 % majitelů nechá psa přijít, až když chce.

Graf 12: Přivolání – CELKEM

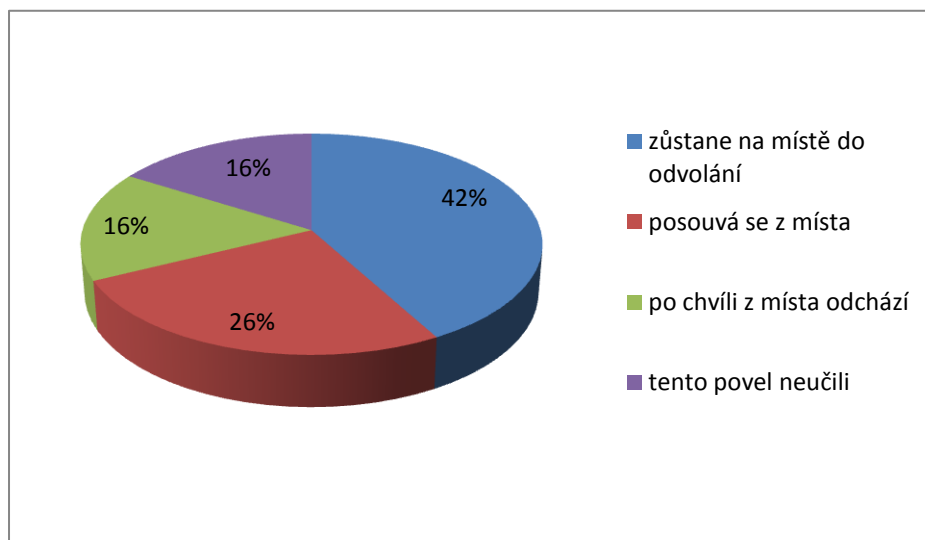

Zdroj: Vlastní

Z celkového grafu vyplývá, že 47 % majitelů naučilo psa přivolání výborně, 46 % majitelů má u psa problém s rozptylováním a 7 % majitelů svého psa nechá přijít, když se mu chce.

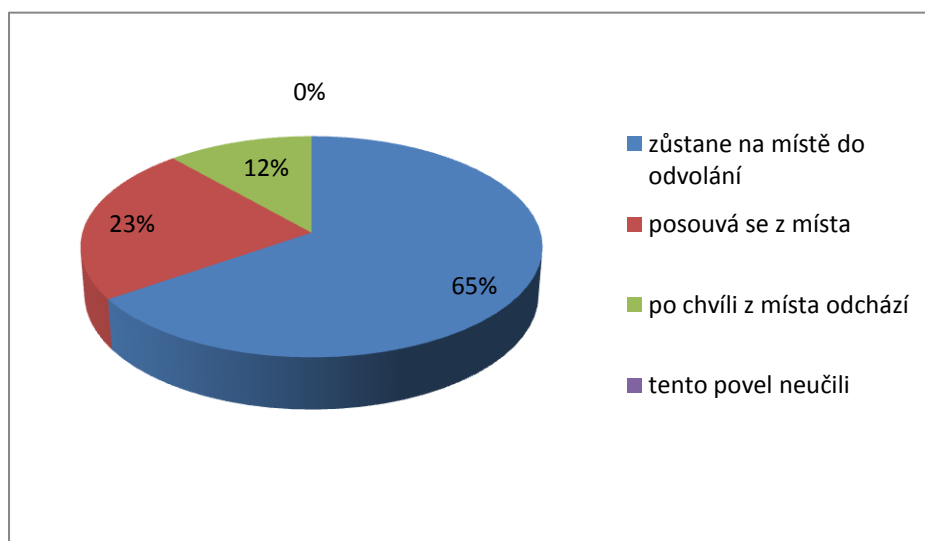
4.2.4 Jak dobře zvládá Váš pes povel „zůstaň“?

Graf 13: Odložení – Nemanice

Zdroj: Vlastní

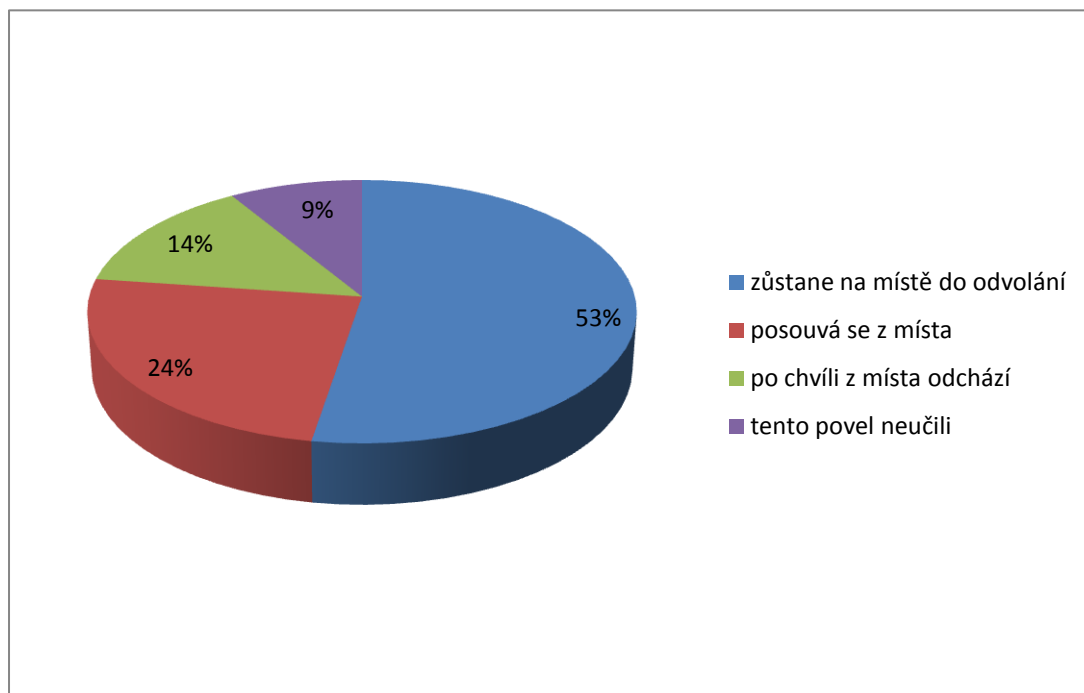
Graf 14: Odložení – Stromovka

Zdroj: Vlastní

Z grafu z Nemanic vyplývá, že 42 % majitelů naučilo výborné odložení, 26 % majitelů se pes posouvá z místa, 16 % majitelů pes po chvíli odchází z místa a 16 % majitelů tento cvik neučilo. Ze Stromovky 65 % majitelů naučilo výborné odložení, 23 % majitelů se pes posouvá z místa, 12 % majitelů pes odchází z místa.

Graf 15: Odložení – CELKEM

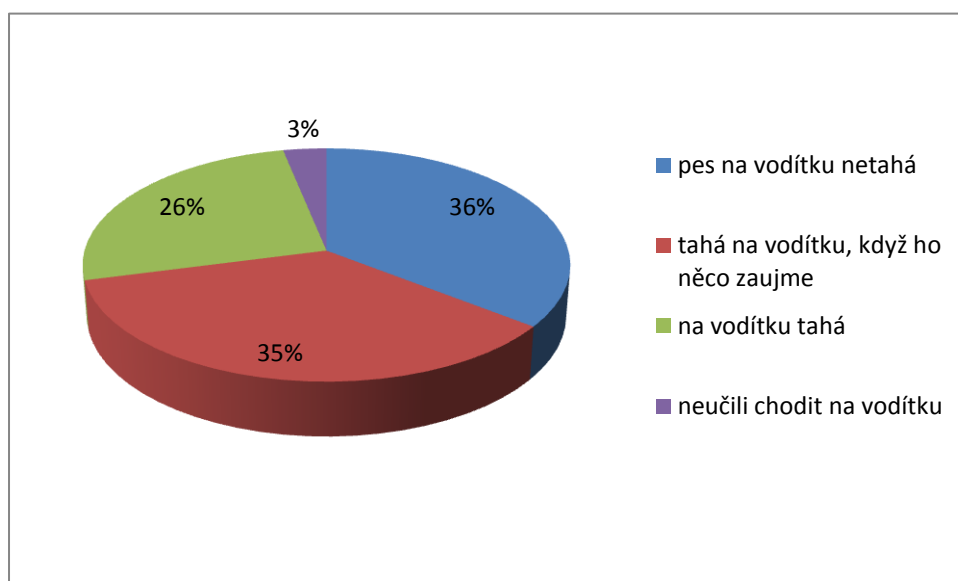

Zdroj: Vlastní

Z celkového grafu vyplývá, že 53 % majitelů naučilo psa výborné odložení, 24 % majitelů se pes posouvá, 14 % majitelů pes po chvíli odchází a 9 % majitelů psa odložení vůbec neučilo.

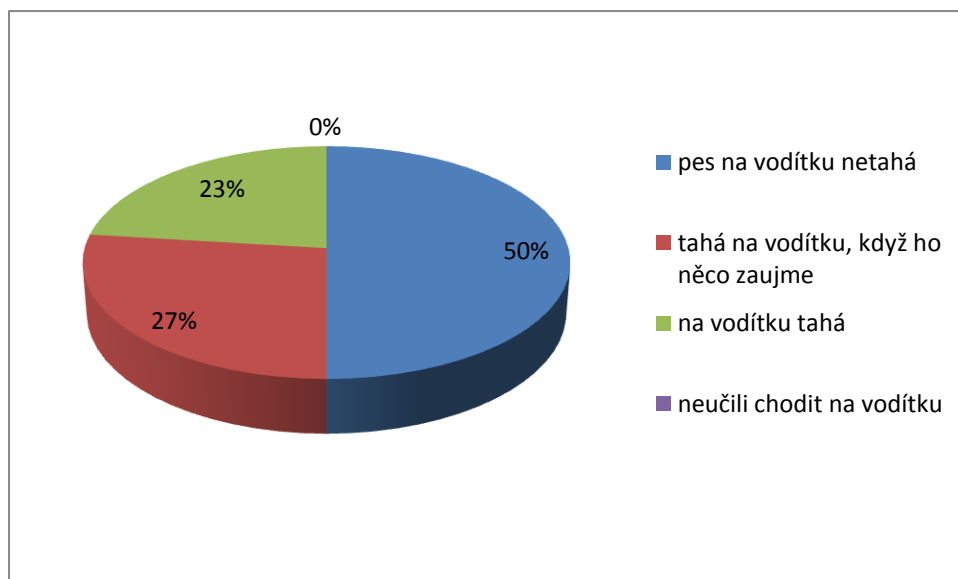
4.2.5 Jak dobře jste naučili psa chůzi na vodítku?

Graf 16: Chůze na vodítku – Nemanice

Zdroj: Vlastní

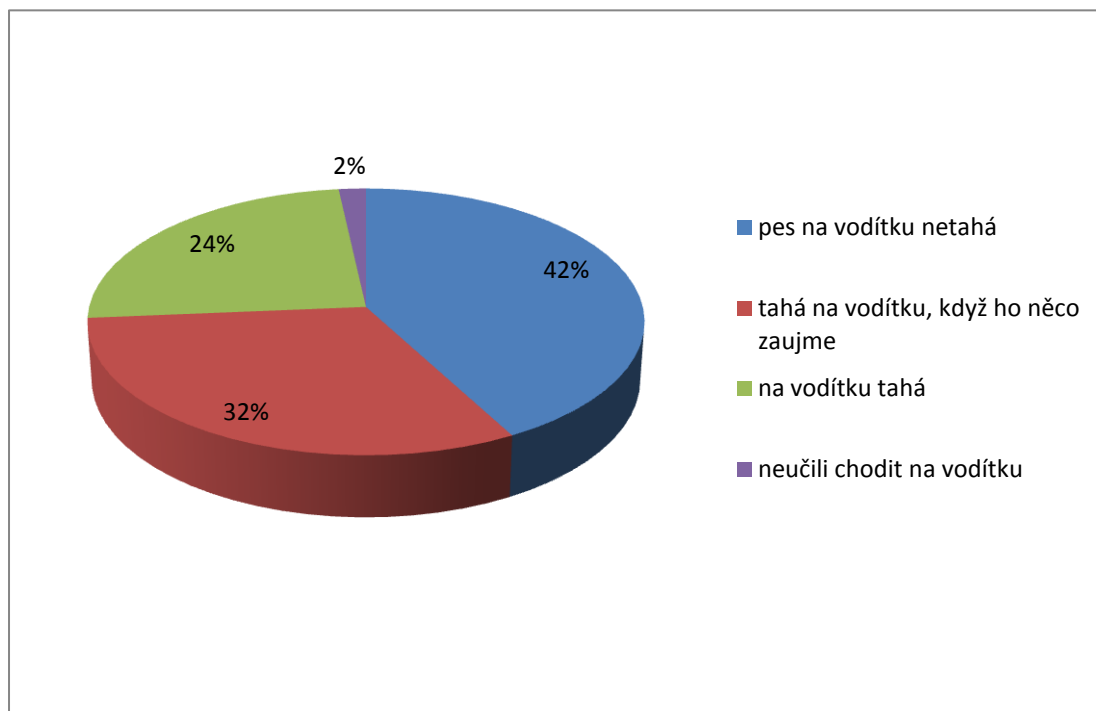
Graf 17: Chůze na vodítku – Stromovka

Zdroj: Vlastní

Z grafu z Nemanic vyplývá, že 35,5 % majitelů naučilo psa na vodítku netahat, 35,5 % majitelů jejich pes na vodítku tahá, když ho něco zaujme, 26 % majitelů jejich pes na vodítku tahá stále a 3 % majitelů chůzi na vodítku neučilo. Ve Stromovce 50 % majitelů naučilo psa na vodítku netahat, 27 % majitelů jejich pes na vodítku tahá, když ho něco zaujme, a 23 % majitelů pes na vodítku tahá.

Graf 18: Chůze na vodítku – CELKEM

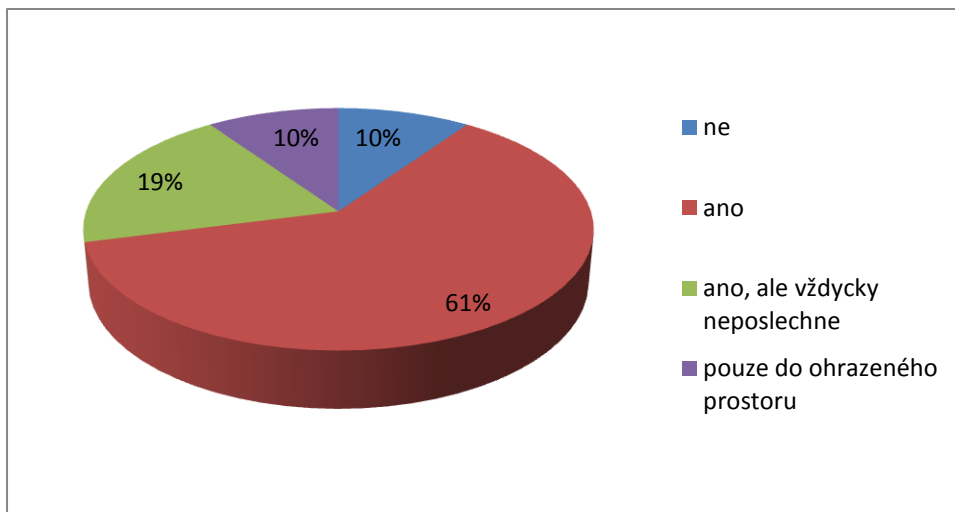

Zdroj: Vlastní

Z celkového grafu vyplývá, že 42 % majitelů má naučené psy na vodítku netahat, 32 % majitelů pes na vodítku tahá, když ho něco zaujme, 24 % majitelů pes na vodítku táhne stále a 2 % majitelů chůzi na vodítku neučilo.

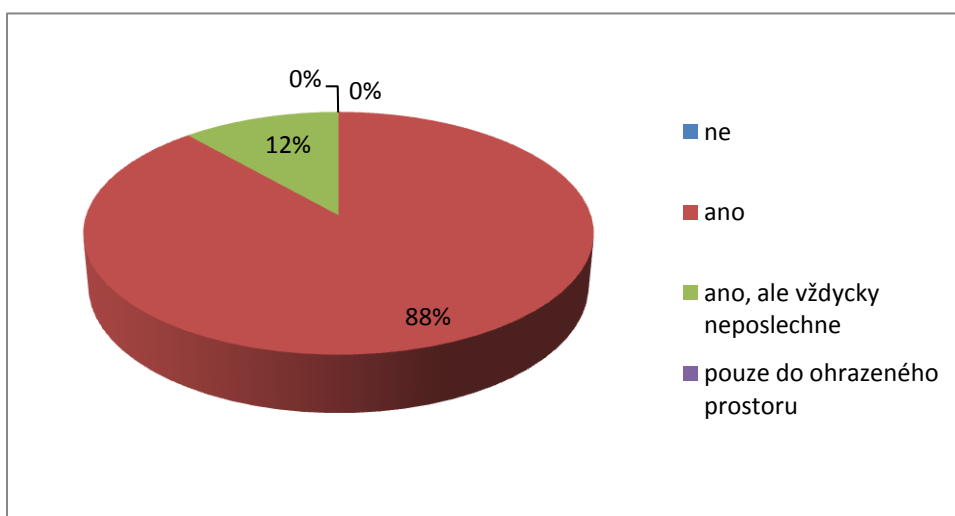
4.2.6 Poslouchá váš pes podle vašeho názoru natolik, abyste ho mohli pustit z vodítka na volno?

Graf 19: Pouštění psa na volno – Nemanice

Zdroj: Vlastní

Graf 20: Pouštění psa na volno – Stromovka

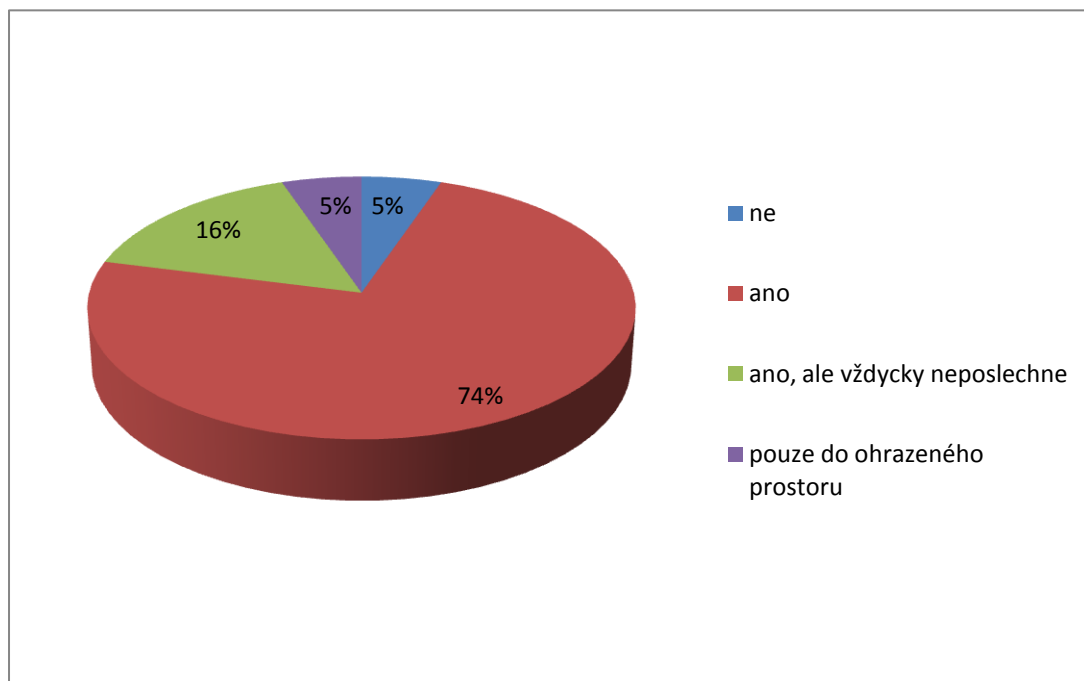

Zdroj: Vlastní

Z grafu z Nemanic vyplývá, že 10 % majitelů psa z vodítka nepouští, 61 % majitelů svého psa pouští na volno, 19 % majitelů psa pouští, i když vždy neposlechne, a 10 % majitelů pouští psa pouze do ohrazeného prostoru. V grafu ze Stromovky 88 % majitelů psy pouští na volno a 12 % majitelů pouští psa na volno, i když ne vždy poslechne.

Graf 21: Pouštění psa na volno – CELKEM

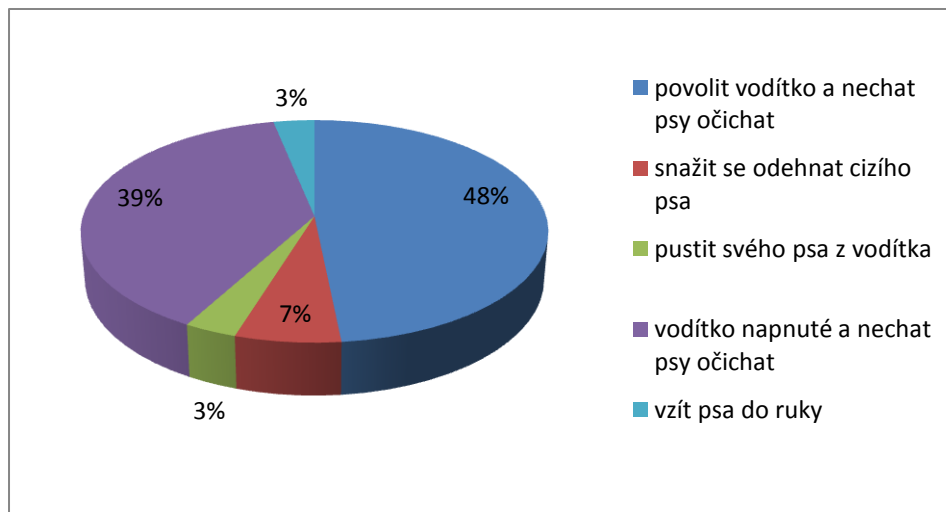

Zdroj: Vlastní

Z celkového grafu vyplývá, že 5 % majitelů svého psa na volno nepouští, 74 % majitelů svého psa pouští na volno, 16 % majitelů psa pouští, i když ví, že ne vždy poslechne, a 5 % majitelů psa pouští pouze do ohrazeného prostoru.

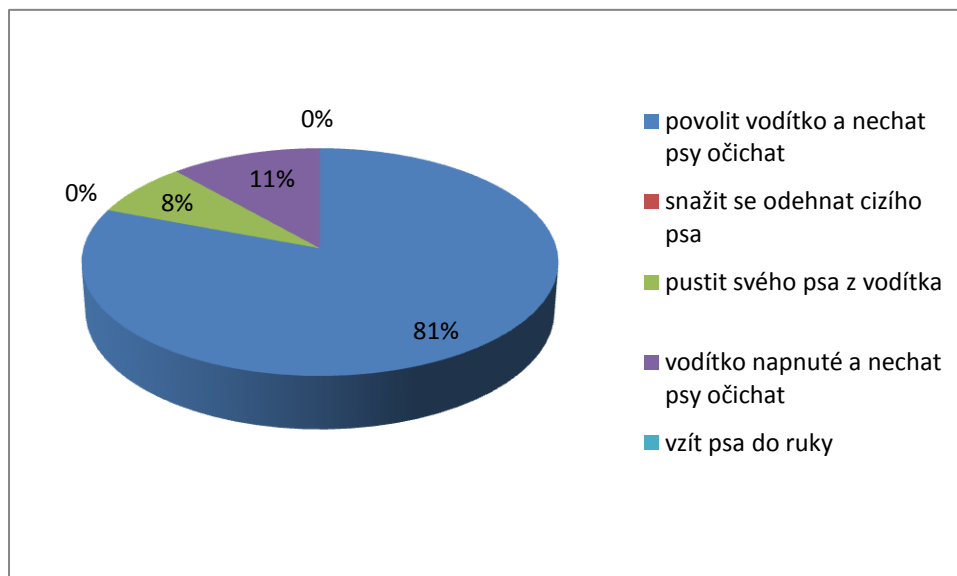
4.2.7 Jak zareagujete, když máte svého psa na vodítku a blíž se k vám volně pobíhající cizí pes bez majitele?

Graf 22: Reakce na cizího volně pobíhajícího psa – Nemanice

Zdroj: Vlastní

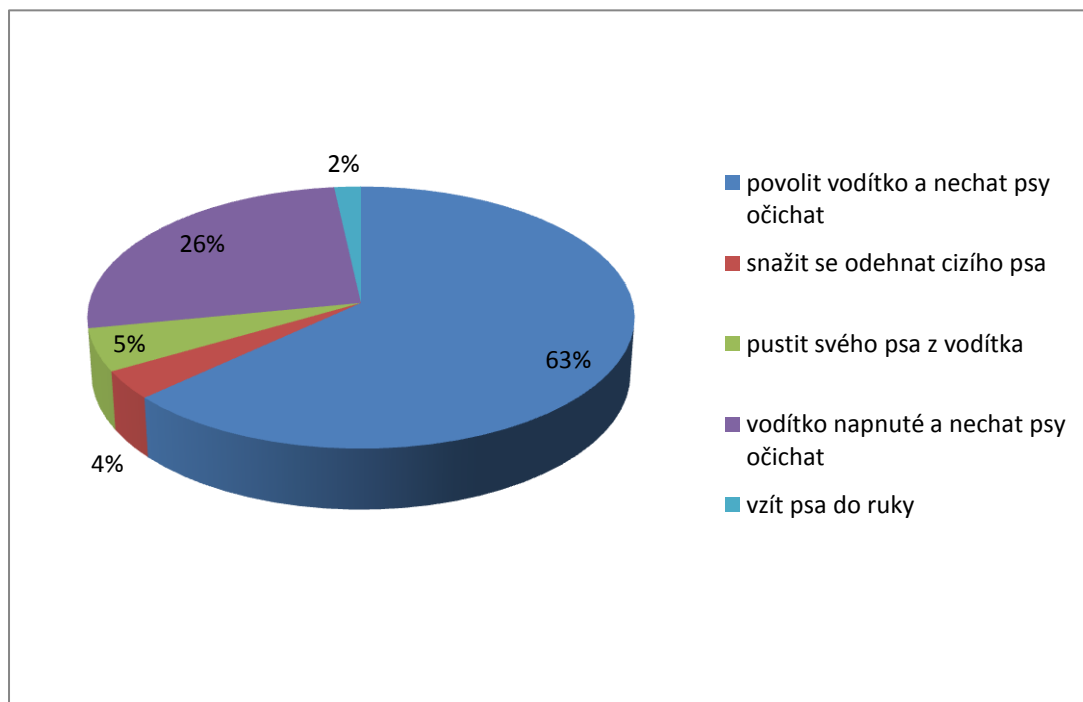
Graf 23: Reakce na cizího volně pobíhajícího psa – Stromovka

Zdroj: Vlastní

Z grafu z Nemanic vyplývá, že 48 % majitelů povolí vodítko, 7 % majitelů se snaží cizího psa odehnat, 3 % majitelů svého psa pustí z vodítka, 39 % majitelů nechá vodítko napnuté a 3 % majitelů vezme svého psa do ruky. V grafu ze Stromovky 81 % majitelů vodítko svého psa povolí, 8 % majitelů svého psa raději pustí z vodítka a 11 % majitelů nechá vodítko napnuté.

Graf 24: Reakce na cizího volně pobíhajícího psa – CELKEM

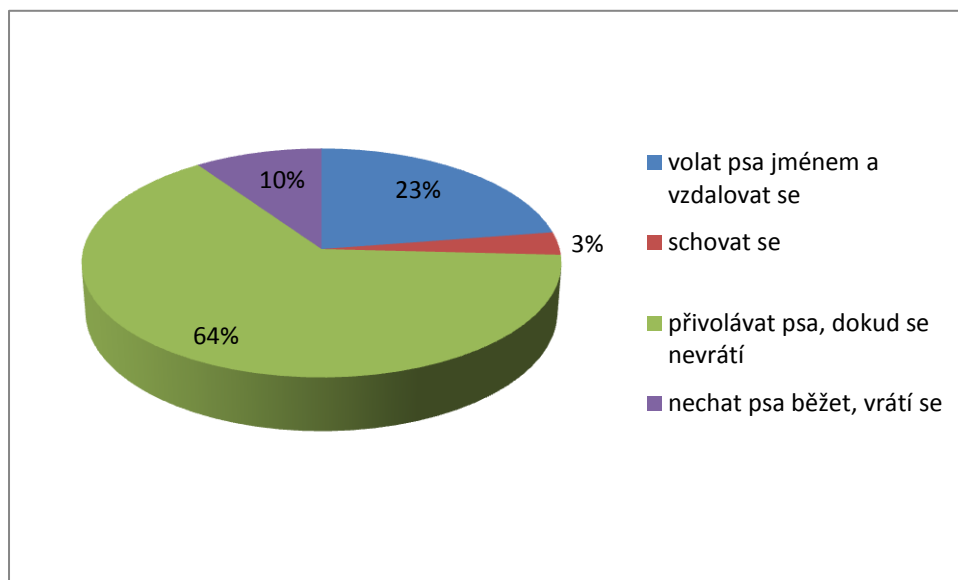

Zdroj: Vlastní

Celkově z grafu vyplývá, že 63 % majitelů povolí vodítko a nechá psy očichat, 4% majitelů se snaží cizího psa odehnat, 5 % majitelů pustí svého psa z vodítka, 26 % majitelů nechá vodítko napnuté a 2 % vezmou svého psa do ruky.

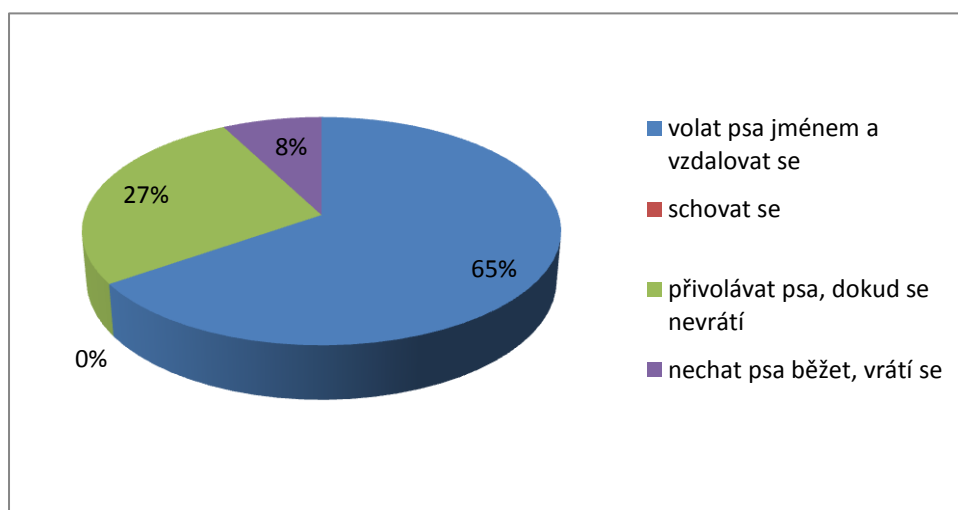
4.2.8 Jak zareagujete, když vám váš pes začne utíkat?

Graf 25: Reakce na útěk psa – Nemanice

Zdroj: Vlastní

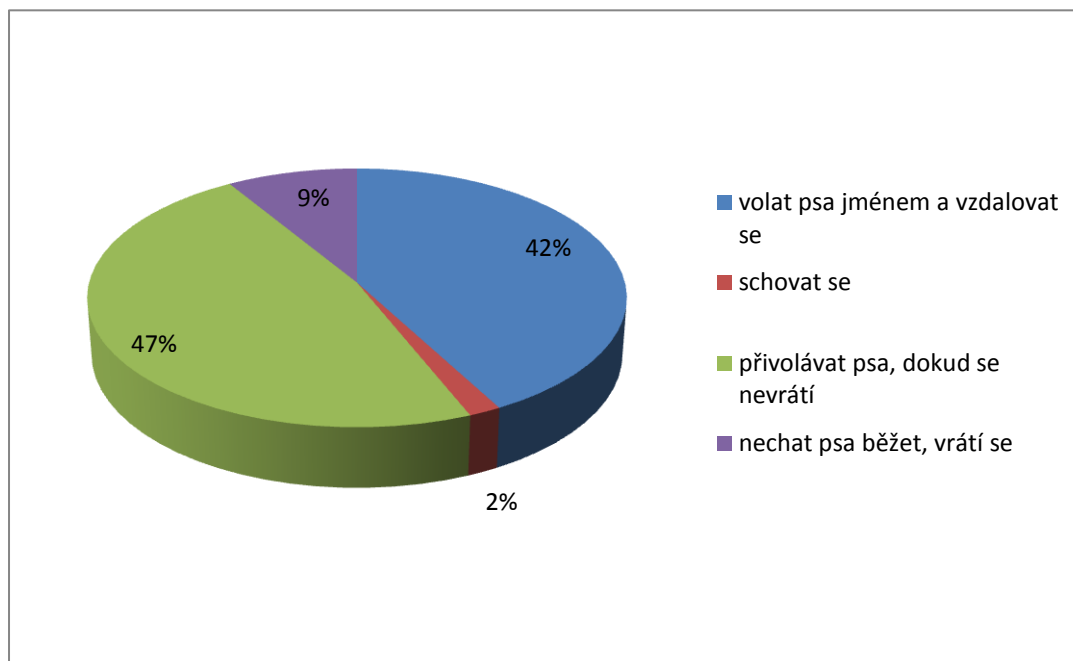
Graf 26: Reakce na útěk psa – Stromovka

Zdroj: Vlastní

Z grafu z Nemanic vyplývá, že 23 % majitelů psa volá jménem a vzdaluje se, 3 % majitelů se psovi schová, 64 % majitelů psa přivolává do jeho návratu a 10 % majitelů nechá psa běžet. V grafu ze Stromovky 65 % majitelů psa volá jménem a vzdaluje se, 27 % majitelů psa přivolává a 8 % majitelů nechá psa běžet.

Graf 27: Reakce na útěk psa – CELKEM

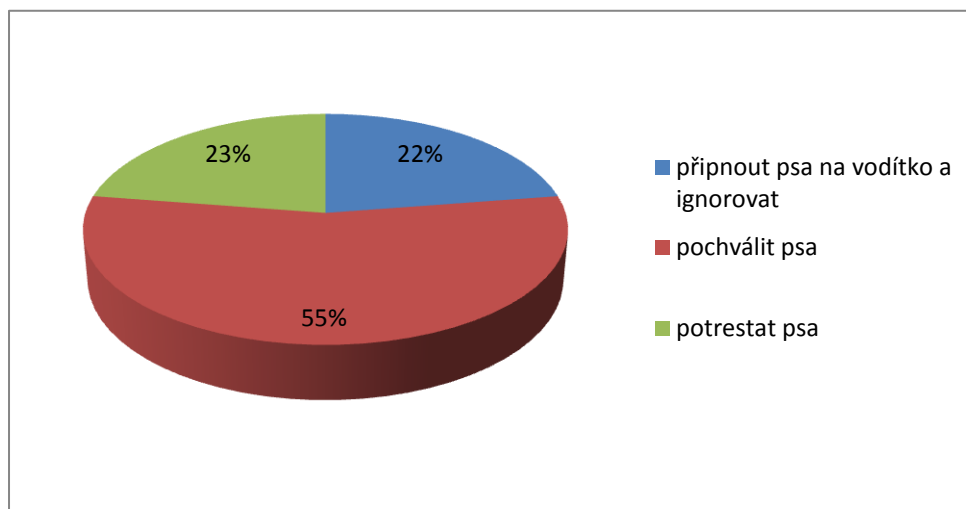

Zdroj: Vlastní

Celkově z grafu vyplývá, že 42 % majitelů volá psa jménem a vzdaluje se, 2 % majitelů se psovi schová, 47 % majitelů psa přivolává do jeho návratu a 9 % majitelů nechá psa běžet.

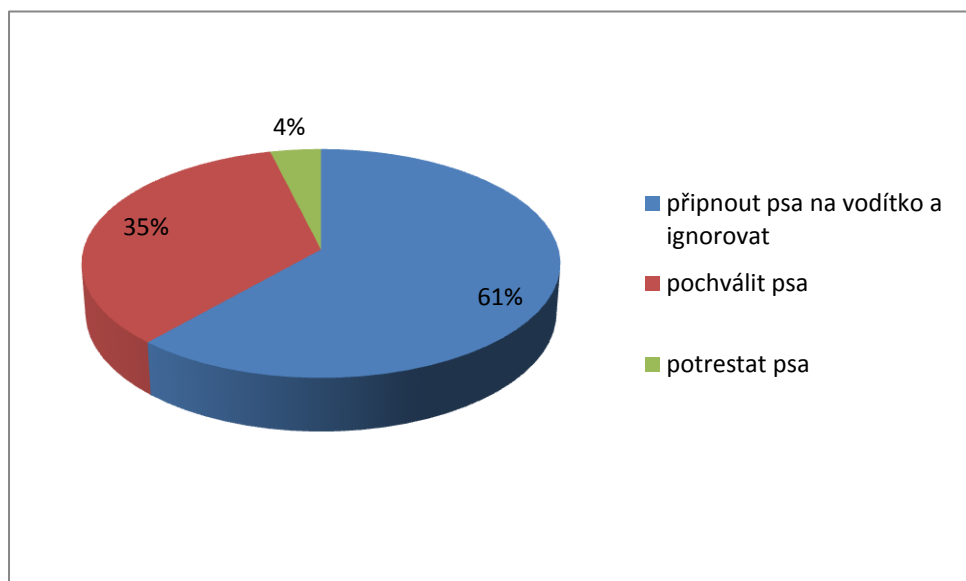
4.2.9 Jak zareagujete, když se vám váš pes po útěku vrátí zpátky?

Graf 28: Reakce majitele po útěku psa – Nemanice

Zdroj: Vlastní

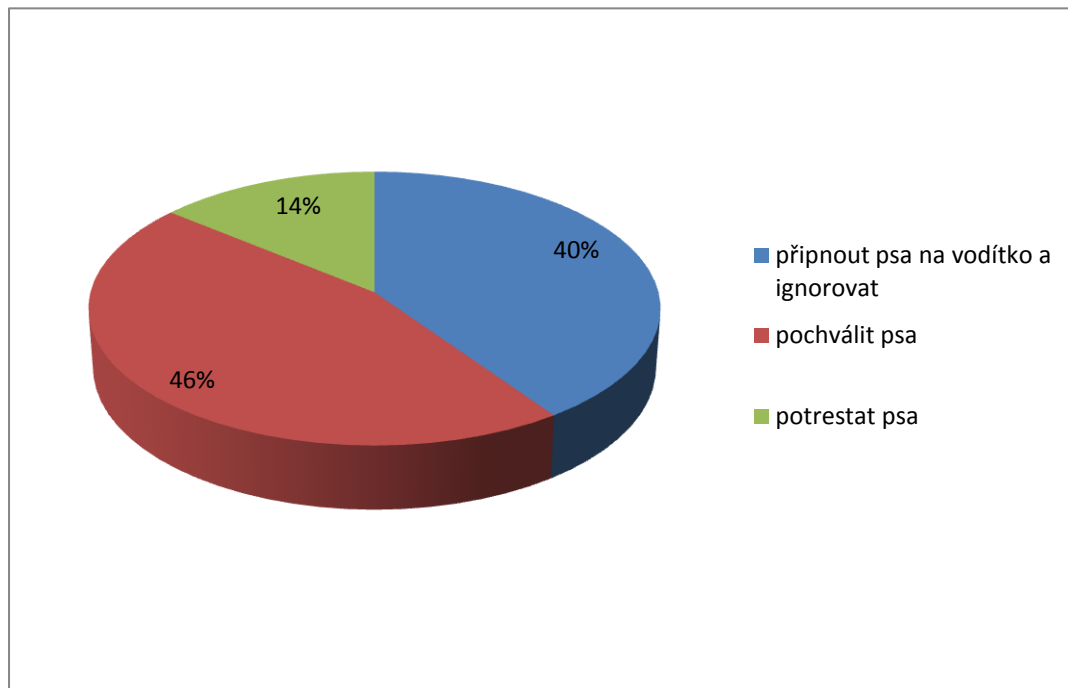
Graf 29: Reakce majitele po útěku psa – Stromovka

Zdroj: Vlastní

Z grafu z Nemanic vyplývá, že 22,5 % majitelů připne psa na vodítko a dále ho ignoruje, 55 % majitelů svého psa po příchodu pochválí a 22,5 % majitelů svého psa potrestá. V grafu ze Stromovky 61 % majitelů připne psa na vodítko a ignoruje, 35 % majitelů psa po příchodu pochválí a 4 % psa potrestá.

Graf 30: Reakce majitele po útěku psa – CELKEM

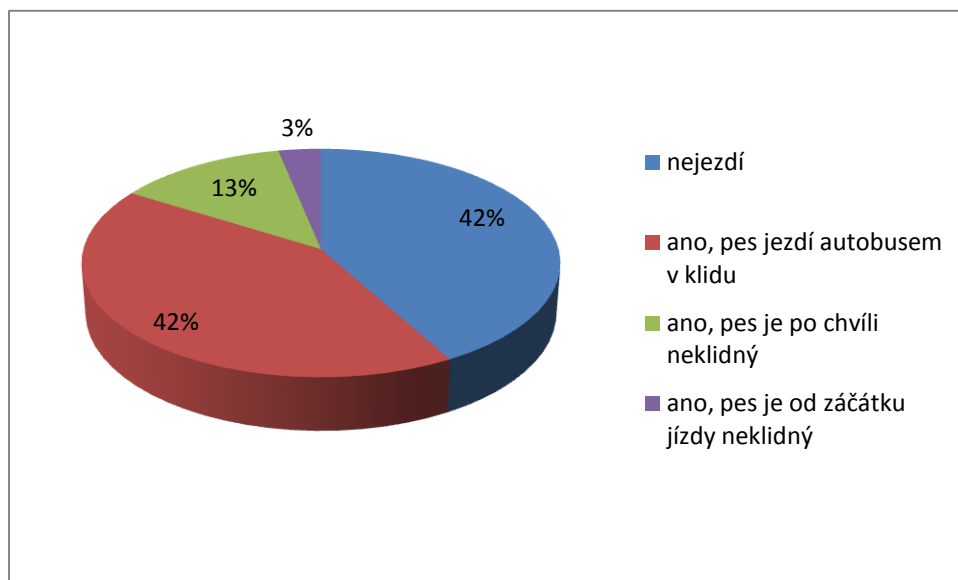

Zdroj: Vlastní

Z celkového grafu vyplývá, že 40 % majitelů psa připne na vodítko a ignoruje, 46 % majitelů psa po příchodu pochválí a 14 % majitelů psa po příchodu potrestá.

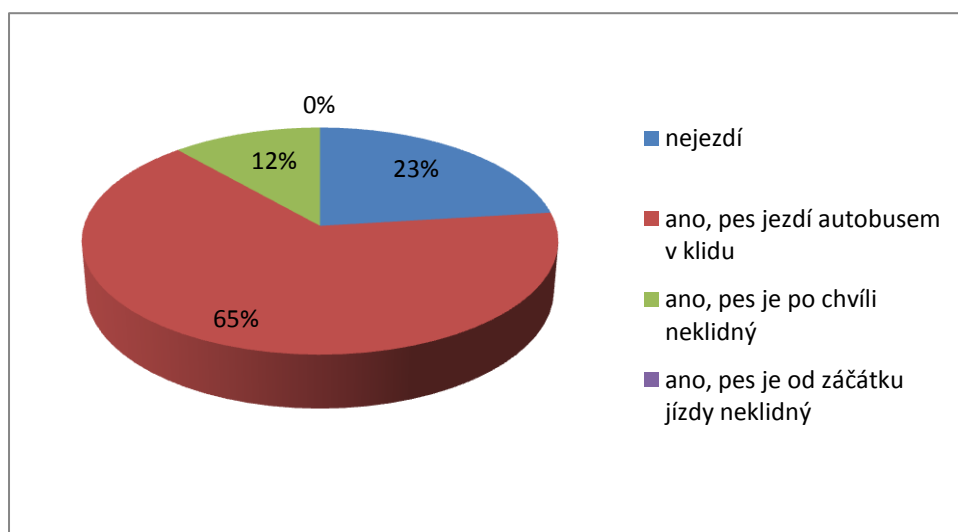
4.2.10 Jezdíte se svým psem autobusem, a jak se při jízdě chová?

Graf 31: Chování psa při jízdě autobusem – Nemanice

Zdroj: Vlastní

Graf 32: Chování psa při jízdě autobusem – Stromovka

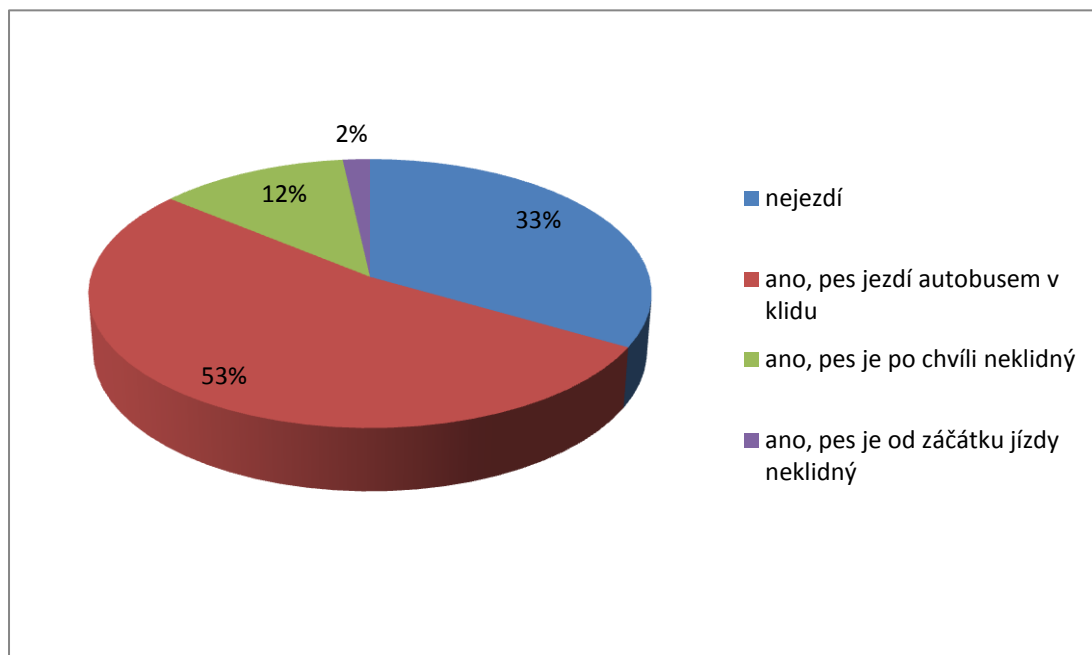

Zdroj: Vlastní

Z grafu z Nemanic vyplývá, že 42 % majitelů autobusem se psem nejezdí, u 42 % majitelů se pes chová klidně, u 13 % majitelů je pes po chvíli jízdy neklidný a u 3 % majitelů je pes neklidný od začátku jízdy. V grafu ze Stromovky 23 % majitelů autobusem se psem nejezdí, u 65 % majitelů pes jezdí v klidu a u 12 % majitelů je pes po chvíli neklidný.

Graf 33: Chování psa při jízdě autobusem – CELKEM

Zdroj: Vlastní

Z celkového grafu vyplývá, že 33 % majitelů se psem autobusem nejezdí, u 53 % majitelů je pes při jízdě v klidu, u 12 % majitelů je pes po chvíli neklidný a u 2 % majitelů je od začátku jízdy pes neklidný.

5. DISKUZE A ZÁVĚR

Z výsledků vyplývá, že kvalifikovanost majitelů psů je odlišná. Záleželo na tom, z jaké vybrané části města byl majitel dotazován. Z Nemanic a okolí bylo pouze 10 % kvalifikovaných majitelů, 74 % majitelů bylo poučených a 16 % nekvalifikovaných. Majitelé dotazovaní ve Stromovce se zařadili z 50 % mezi kvalifikované majitele a z 50 % mezi poučené. Kvalifikovaní majitelé odpovídají požadavkům na městského psa, které uvádí Žertová (2007). Důvodem, proč je mezi majiteli z Nemanic a okolí tak malé procento kvalifikovaných majitelů, může být i to, že se jedná v podstatě o okraj města a kontrola psů městskou policií není častá.

V otázce původu psa jsem zjistila, že psi z Nemanic a okolí jsou jen z 19 % s PP, zatímco zbytek, tedy 81 %, jsou psi bez PP nebo kříženci. Naopak psi ze Stromovky jsou z 58 % s PP a 42 % bez PP či kříženci. Může to být způsobeno tím, že majitelé dotazovaní ve Stromovce se se svými psy častěji věnují psím aktivitám, a kladou tedy větší důraz na zdraví svého psa pocházejícího z řádné chovatelské stanice, ač pořizovací náklady psa jsou vyšší. Bylo by vhodné znát vůbec důvod pořízení psa, což bohužel z mého dotazníku není patrné.

V Nemanicích a okolí přivolání výborně naučilo pouze 26 % majitelů, zatímco nedoučený povel, tedy pes se nechá rozptýlit, má 64 % a 10 % majitelů nechá psa přijít, kdy se mu chce. Dotazovaní ze Stromovky naopak ze 73 % zvládli přivolání výborně, 23 % má přivolání nedoučené a 4 % majitelů nechává psa přijít, když chce. Psi, kteří nemají doučené přivolání, je rozhodně lepší vodit na vodítku a v případě, že majitelé chtějí dát psovi větší volnost, lze použít stopovačku jako Desenský (2008), případně prodlužovací vodítko jako Fogle (2003).

Na to navazuje otázka, ohledně pouštění psů z vodítka na volno. 61 % dotazovaných majitelů z Nemanic své psy pouští, 19 % jich přiznává, že psa pouští, i když ne vždy poslechne, a 20 % psa z vodítka nepouští nebo ho pouští jen do ohrazeného prostoru. Majitelé ze Stromovky pouští své psy na volno z 88 % a 12 % přiznává, že pes neposlouchá výborně. Když toto srovnáme se zvládnutím přivolání jako základního povelu k tomu, aby se pes mohl pohybovat volně, svědčí zde výsledky, hlavně z Nemanic, o nezodpovědném přístupu majitelů vůči psovi i okolí.

Z odpovědí na dotaz ohledně návštěvnosti cvičiště vyplývá, že pouze 31 % dotazovaných ze Stromovky na cvičiště nechodilo a zbytek, tedy 69 % majitelů se svými psy absolvovalo základy poslušnosti či se věnuje psím sportům. Dotazovaní

z Nemanic v nadpoloviční většině, konkrétně z 58 %, cvičiště se svými psy nenavštěvovali, 42 % majitelů absolvovalo základy poslušnosti nebo se věnují psím sportům.

V jedné části výzkumu se zabývám reakcemi majitelů na vlastní psy a psy z okolí. Reakce majitelů, na situaci, kdy mají svého psa na vodítku a blíží se k nim volně pobíhající cizí pes bez majitele, je celkově z 67 % správná, ale když vezmeme každou oblast výzkumu zvlášť, tak v Nemanicích správně reaguje, tedy cizího psa odežene, nebo pokud pes vypadá přátelštěji, povolí vodítko svého psa a nechá je očichat, jen 55 % majitelů. Naopak ze Stromovky správně reaguje už 81 % dotazovaných majitelů psů. Majitel by si měl uvědomit, že vodítko nejen omezuje, ale mělo by ohraničovat i zónu bezpečí a jistoty poskytovanou majitelem, jak tvrdí Fichtlmeier (2007).

Další reakcí, kterou jsem zjišťovala, bylo chování majitele v případě, že mu pes začne utíkat. Je velmi zajímavé, že jen 23 % majitelů z Nemanic a okolí odpovědělo správně, psa budou volat, upoutávat pozornost a vzdalovat se od něj, ale nepoužijí přivolání. 64 % by svého psa přivolávalo, dokud se pes nevrátí. Dotazovaní ze Stromovky už odpověděli správně z 65 %. Shodují se tak s tvrzením Žertové (2007), že psa není vhodné přivolávat, pokud majitel ví, že nepřijde. Podlamuje se tím autorita člověka a kazí se samotné přivolání. Opakování povelu patří k chybám ztěžujícím výchovu psa, které uvádí Desenský (2010).

Dále jsem chtěla vědět, jak se zachovají dotazovaní majitelé po opožděném příchodu psa. Majitelé z Nemanic odpověděli opět jen z 22 % správně, tzn. ignorací. Nejvíce lidí (55 %) by svého psa po příchodu pochválilo, ale stále je dost majitelů (23 %), kteří psa po příchodu potrestají. 61 % dotazovaných ze Stromovky by na tuto situaci reagovalo správně, ve 35 % by psa pochválili a jen ve 4 % by psa potrestali. Zde je opět vidět kvalifikovanost majitelů v přístupu ke psům.

Vyhodnocováním dotazníků jsem zjistila některé nedostatky v pokládaných otázkách a možnostech odpovědí. Důležitým faktorem, ovlivňujícím dotazníkovou metodu, jsou upřímné odpovědi respondentů.

Z výsledků této práce vyplývá, že kvalifikovanější k přístupu ke svým psům mají majitelé ze Stromovky než z Nemanic a okolí. V dotazníku si vedli ve všech vyhodnocovaných otázkách lépe, ať už se to týkalo zvládnutí jednotlivých povelů

nebo reakcemi na běžné situace. Majitelé z Nemanic mají větší procento psů bez PP či kříženců, nekladou tedy takový důraz na zdraví svých psů či typické povahové vlastnosti pro plemeno, které by měli majitelů psů s PP mít zajištěné. Roli zde mohou hrát i náklady na pořízení.

Doporučovala bych zpřísnit evidenci psů a zmírnit poplatky za psy, kteří pocházejí z řádné chovatelské stanice produkující psy s průkazem původu.

6. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

ABRANTES, Roger. *Řeč psů: encyklopedie psiho chování*. [s.l.] : Nakladatelství DONA, 2007. 230 s. ISBN 978-80-7322-110-2.

DESENSKÝ, Rudolf. *Jak poznat psí duši*. [s.l.] : NAKLADATELSTVÍ XYZ, 2008. 302 s. ISBN 978-80-7388-073-6.

DESENSKÝ, Rudolf. *Psi: poradna souvislosti informace*. [s.l.] : NAKLADATELSTVÍ XYZ, 2010. 244 s. ISBN 978-80-7388-457-4.

DESENSKÝ, Rudolf. *Pes, přítel člověka: výběr správného psiho kamaráda, jeho výchova a praktické záležitosti*. [s.l.] : Plejáda publishing, s. r. o., 2011. 160 s. ISBN 978-80-87374-58-0.

DIVIŠOVÁ, Karina; PODEŠŤOVÁ, Martina; BENDA, Jaroslav. *Agility : první krůčky*. [s.l.] : PLOT, 2003. 153 s. ISBN 80-86523-26-8.

EICHLER, Ivo. *Problémové chování psů*. [s.l.] : PLOT, 2000. 133 s. ISBN 80-902603-6-5.

FICHTLMEIER, Anton. *Základní výchova štěňat*. [s.l.] : Vydavatelství VÍKEND, s. r. o., 2007. 215 s. ISBN 978-80-86891-71-2.

FOGLE, Bruce. *Já pes : velká kniha péče o psa*. [s.l.] : Agentura CESTY, 1995. 191 s. ISBN 80-7181-009-6.

FOGLE, Bruce. *Výcvik psa do kapsy: kompletní kniha o výchově a výcviku psů*. [s.l.] : CESTY, 2003. 125 s. ISBN 80-7181-300-1.

MCGREEVY, Paul. *Rádce pro milovníky psů*. [s.l.] : Argo, 2005. 456 s. ISBN 80-7203-732-3.

TAYLOR, David. *Péče o psa*. [s.l.] : CESTY, 1997. 96 s. ISBN 80-7181-165-3.

ŽERTOVÁ, Hana. *Od štěněte ke psu : jak vychovat bezproblémového psa*. [s.l.] : GOLF TIME, 2007. 67 s. ISBN 978-80-239-9075-1.

APPLEBY, David. *Ain't Misbehavin': Good Behaviour Guide for Family Dogs*. [s.l.] : Broadcast Books, 1998. 192 s. ISBN 1874092729.

HEGEWALD-KAWICH, Horst. *Unser Hund*. [s.l.] : Gräfe und Unzer Verlag, 1991. 64 s. ISBN 3774210810.

PIERS, Helen. *Looking After Your Dog*. [s.l.] : Frances Lincoln Childrens Books, 1992. 32 s. ISBN 0711207143.

RÜTTER, Martin. *Hundetraining mit Martin Rütter: Individuill – partnerschaftlich – leise – einfach D.O. G. S*. [s.l.] : Kosmos, 2006. 154 s. ISBN 3440108279.

SUNDANCE, Kyra. *101 Dog Tricks: Step by Step Activities to Engage, Challenge, and Bond with Your Dog*. [s.l.] : Quarry Books, 2007. 208 s. ISBN 1592533256.